Vedlegg

Sak 27/18

/ ط/ ٥٥٩

مجلد ٣٤/ ١٨

Astafjord barneverntjeneste
for Gratangen, Lavangen og Salangen

Fylkesmannen i Troms
Boks 6105
9291 TROMSØ

Unntatt offentlighet
Off.l § 13 og
Forvaltningslovens § 13 flg

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Arkivkode:	Dato:
	825/ 2018	Gunnhild Masterbakk		11.04.2018

OVERSENDELSE AV KVARTALSRAPPORT 1/2018

Oversender herved kvartalsrapport 1/2018;

Gratangen kommune	1 skjema
Lavangen kommune	1 skjema
Salangen kommune	0 skjema

Astafjord barnevern ser at det er noe feil med vår rapportering. Vi ber Visma som leverer vårt fagsystem om hjelp til å finne ut av det. Det oversendes derfor det som vi har per i dag.

Med vennlig hilsen

Gunnhild Masterbakk
Barnevernleder

Postadresse: Postboks 77 9355 Sjøvegan
Besøksadresse: Gratangen: Kommunehuset, Årstein Lavangen: Helsesenter, Tennevoll Salangen: Huset mot havet, Sjovegan
Tlf. hovedkontor: 77 17 20 55 Fax hovedkontor: 77 17 21 67
Org nr: 961 416 388

FAMILIA Astafjord barnevern Salangen	**Samlerapport for kontrollskjema ved innsendelse til fylkesmannen**	Side : 1 / 1 Kl : 12:58 Dato : 11.04.2018
DEL 1	Periode : 01.01.2018 -31.03.2018 Distrikt : Gratangen	

Kommune:	1919 Gratangen
Bydel/distrikt:	/ Gratangen
Kvartal:	1. kvartal
Periode:	01.01.2018 -31.03.2018

Antall innsendte skjemaer totalt: 1

Antall innsendte skjemaer det påberopes utvidet us.tid: 1

Antall oversittelser av frist for gjennomgang av melding: 0
Fordelt på antall dager oversittet:

1 - 5 dager	**6 - 10 dager**	**11 - 20 dager**	**Over 20 dager**
0	0	0	0

Antall oversittelser av undersøkelsesfristen: 1
Fordelt på antall dager oversittet:

1 - 5 dager	**6 - 15 dager**	**16 - 30 dager**	**31 - 60 dager**	**61 - 90 dager**	**Over 90 dager**
1	0	0	0	0	0

Eventuelt andre kommentarer:

Dato: 11/4-18

Underskrift: G Mastebakk

FAMILIA Astafjord barnevern Salangen	**Samlerapport for kontrollskjema ved innsendelse til fylkesmannen**	Side : 1 / 1 Kl : 12:58 Dato : 11.04.2018
DEL 1	Periode : 01.01.2018 -31.03.2018 Distrikt : Lavangen	

Kommune:	1920 Lavangen
Bydel/distrikt:	/ Lavangen
Kvartal:	1. kvartal
Periode:	01.01.2018 -31.03.2018

Antall innsendte skjemaer totalt: 1

Antall innsendte skjemaer det påberopes utvidet us.tid: 0

Antall oversittelser av frist for gjennomgang av melding: 1
Fordelt på antall dager oversittet:

1 - 5 dager	6 - 10 dager	11 - 20 dager	Over 20 dager
0	0	0	1

Antall oversittelser av undersøkelsesfristen: 1
Fordelt på antall dager oversittet:

1 - 5 dager	6 - 15 dager	16 - 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 90 dager
0	1	0	0	0	0

Eventuelt andre kommentarer:

Dato: 11/4-18

Underskrift:

SAK: 18/259 -1
ANR: F47 830

Tiltaksplan for Astafjord barneverntjeneste – plan for utvikling av tjenesten ifht. fokusområder barnevern 2018

Tiltak	Anslått bestand	Budget dekning?	Gjennomført	Ansvarig	Andre deltakere	Prioritering
[illegible]				GM/HGH		
[illegible]				GM/HGH		
[illegible]				HGH		
Permisjonsvikariat til faste stillinger	Fastlønn ok	ja	mar.18	GM	Personal + TV	2
Overføring stilling fra EM til ordinær	0,9 stilling	ja	01.01.2018	GM	Personal + TV	1
Økning saksbehandling	0,7 stilling	ja	01.03.2018	GM	Personal + TV	2
Økning midlertidig 2 kontorplasser	65 000,00	ja	01.01.2018	GM	SG K4	
Evaluering organisering EM Satangen	-	-		Adm. Sal kom	GM + TV	
Evaluering organisering EM Gratangen	-	-		Adm. Grat kom	Leder bosetti	
Barneverets sandtanmanualet org - utvide interkommunale samarbeid?						
Akuttberedskap - utredning mulig interkommunalt med Bora						
Nasjonal kompetansesatsing	store	nei		GM	alle saksbeh	
Bruk av eksterne konsulenter/vikarer	120 000,00	delvis		GM	TV	
Øke vikarstilling 40% for 8 mnd fraterminen	220 000,00	ja	01.04.2018	GM	Personal + TV	
Arbeidsgrenseg/2 fagdager Saksmann	12 000,00	ja		GM	HMS gruppe	
Hindre bolsonen gjeldsfra	70 000,00	delvis		GM	HMS gruppe	
Barneverdonuts Midt-Troms	4 000,00	ja		GM		
SOS analyse Conferens	-	-		GM		
Inbundsstrøf evaluerer						
Polarsky- opplæring og "bli kjent"						
Eqvalle kors	52 000,00	nei		GM	BV forum M-T	
Oppvekstkonferanse 2018				HL+SMA		
Akutthonferanse Gardermoen						
Jus kors						
Videreutdanninger x2						
Intern omorganisering fagledere	35 000,00	nei		GM	Adm + SG K4	
? Nytt kommunalt saksbehandlingsverktøy						
? Overføring nytt kommunalt interkontrollsystem						
Jobbe med rutiner med fagledere?						
Sum drift:	578 000,00					

Sum totalt år 2018: _____

April: Uke 14, Uke 15, Uke 16, Uke 17 — Mai: Uke 18, Uke 19, Uke 20, Uke 21, Uke 22 — Juni: Uke 23, Uke 24, Uke 25, Uke 26 — Juli: Uke 27, Uke 28, Uke 29, Uke 30, Uke 31 — August: Uke 32, Uke 33, Uke 34, Uke 35 — September: Uke 36, Uke 37, Uke 38, Uke 39 — Oktober: Uke 40, Uke 41, Uke 42, Uke 43 — November: Uke 44, Uke 45, Uke 46, Uke 47, Uke 48 — Desember: Uke 49, Uke 50, Uke 51, Uke 52

Løpende arbeid
Pågående arbeid med sluttdato
Innleid kompetanse /vikarlater
Utviklingsarbeid, løpende arbeid
Planlagt oppgave
Felles kommunal oppgave
Komptetanseheving
Statistikk/rapportering
Felleslutte

Vedlegg

Sak 29/18

/ 1 ودادع
خماد ٢٠٠٨/٢٠٠٩

Interkommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner for
Berg, Dyrøy, Lavangen, Salangen, Sørreisa, Torsken og Tranøy

2018-2020

Våge å se, tørre å spørre

Innhold

BAKGRUNN 3
Formål 3
ARBEIDSGRUPPEN 3
Arbeidsmetode 3
Gruppens medlemmer 4
KOMMUNENE 4
FOREKOMST AV VOLD I MIDT-TROMS 5
VOLD I NÆRE RELASJONER 5
Ulike typer vold 6
Hvordan se volden 7
Tegn på vold 7
Konsekvenser av vold 8
NASJONALE FØRINGER 8
Handlingsplaner 8
Taushetsplikt 9
Melde-, avverge- og opplysningsplikt 9
Barnekonvensjonen 10
Kommunens ansvar 10
MÅLGRUPPE 11
Helhetlig tilbud til familier som lever med vold 11
Sårbare grupper 11
Barn 12
Personer med funksjonsnedsettelse 12
Eldre 12
Samisk befolkning 12
Innvandrere og flyktninger 12
Mennesker i aktiv rus 12
MÅLSETTING 13
Hovedmål 13
Delmål 13
Avdekke 13
Hjelpetiltak 13
Forebygge 14

TILTAKSLISTE 15
Avdekke 15
Hjelpetiltak 17
Forebygge 18
Økonomi 20
VIRKEPERIODE 20
IMPLEMENTERING 20
Utnevnelse av ansatt med overordnet ansvar for oppfølging 20
ARBEIDSVERKTØY 21
Kontaktinformasjon til tjenesteapparat – for offentlig ansatte 21
Generelt 21
Barn og unge 21
Voksne og eldre 21
Kontaktinformasjon til tjenesteapparat - for voldsutsatte, voldsutøver og pårørende 22
Barn og unge 22
Voksne og eldre 22
Tiltakskort 23
Referanseliste 26

Har vold en stemme?
Eller en fasong,
Eller en form?

Og hvis den har det
Er den formet som en tåre,
Eller en knyttet neve?

Hvis volden har en stemme
Men ingen hører den
Er den der likevel?

Britt-Heidi Andreassen,
Miljøterapeut ved
Krisesenteret i Midt-Troms

BAKGRUNN

I samfunnet er det et økende fokus på vold i nære relasjoner som samfunnsproblem og folkehelseutfordring. Justis- og beredskapsdepartementet (heretter kaldt JBD) har utarbeidet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner *«Et liv uten vold»* for perioden 2014-2017. JBD har en tilskuddsordning for tiltak for forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere til utvikling av tiltak for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner.

Krisesenteret i Midt-Troms søkte i februar 2016 om tilskuddsmidler til gjennomføring av tiltak for forebygging og bekjemping av vold i nære relasjoner. I søknaden ble det beskrevet at formålet med prosjektet skulle være å bidra til å synliggjøre og øke samarbeidet mellom krisesenteret og 10 kommuner, samt forebygge og øke fokus på vold i nære relasjoner. Herunder å lede arbeidet med å utvikle en interkommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner for kommunene tilknyttet krisesenteret.

Formål

Formålet med en interkommunal handlingsplan er å forebygge og øke fokus på vold i nære relasjoner i kommunene, og sikre at berørte parter får et tilrettelagt og helhetlig hjelpetilbud, samt styrke kunnskapsnivået til kommunens ansatte og videreutvikle samarbeidet mellom faggrupper, instanser og forvaltningsnivå.

ARBEIDSGRUPPEN

Planen er utarbeidet av en arbeidsgruppe som har bestått av en prosjektleder ansatt av Krisesenteret i Midt-Troms og en representant fra hver kommune som har deltatt i prosjektet med å utarbeide denne handlingsplanen.

Arbeidsmetode

Arbeidsgruppen startet opp sitt arbeide i september 2017 og har frem til april 2018 gjennomført syv møter. Gruppen har innhentet informasjon fra sine kommuner og brukerorienterte organisasjoner. Dette ble gjort ved at det ble sendt ut mail til aktuelle instanser der de ble bedt om å svare på generelle spørsmål som ville belyse aktuell situasjon og behov i kommunene. Representantene i gruppen har også deltatt i ulike tverrfaglige team og møter i sine kommuner. På denne måten er det sikret at alle stemmer som berøres av planen har hatt en mulighet for å bli hørt i utarbeidelsen.

Planens faglige innhold er utarbeidet på bakgrunn av relevant fagstoff, forskning og lovverk. Disse er oppsummert i referanselisten. Kapittelet «nasjonale føringer» omhandler lovverk og er kvalitetssikret av Advokatene Rege & Wibe.

Planen ble sendt ut på høring til kommunenes berørte virksomheter (barnevern, barnehage, skole, SFO, helsesøstertjeneste, svangerskapsomsorgen, legekontor, legevakt, tannhelsetjenesten, tjenester for innvandrere, NAV, psykisk helsetjeneste, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger og innvandrere) samt kommunens administrasjon. Den er også sendt til RVTS Nord, Finnsnes familievernkontor, politiet, Barnehuset og Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Gruppens medlemmer

Leder	Gunn Knörr Giertsen, Krisesenteret i Midt-Troms
Kommunerepresentanter	
Berg	June Esaiassen, helsesøster (fra oppstart i arbeidsgruppen og frem til 08.11.2017)
Berg	Jorid Meyer, levekårsleder (fra 08.11.17 og ut prosjektperioden)
Dyrøy	Anette Jørgensen, helsesøster
Lavangen	Edith Hansen, psykisk helsetjeneste og NAV
Salangen	Marit Sagerup, ledende helsesøster
Sørreisa	Tove Marie Sletten, barneverntjenesten
Torsken	Hege Rudi Grande, NAV
Tranøy	Marit Olsen, NAV

KOMMUNENE

Handlingsplanen er utviklet av og for kommunene Berg, Dyrøy, Lavangen, Salangen, Sørreisa, Torsken og Tranøy. Kommunene ligger langs kysten i Midt-Troms og er syv av ti kommuner tilknyttet Krisesenteret i Midt-Troms. Kommunene dekker et stort geografisk område, der i blant store deler av øya Senja som er Norges nest største øy.

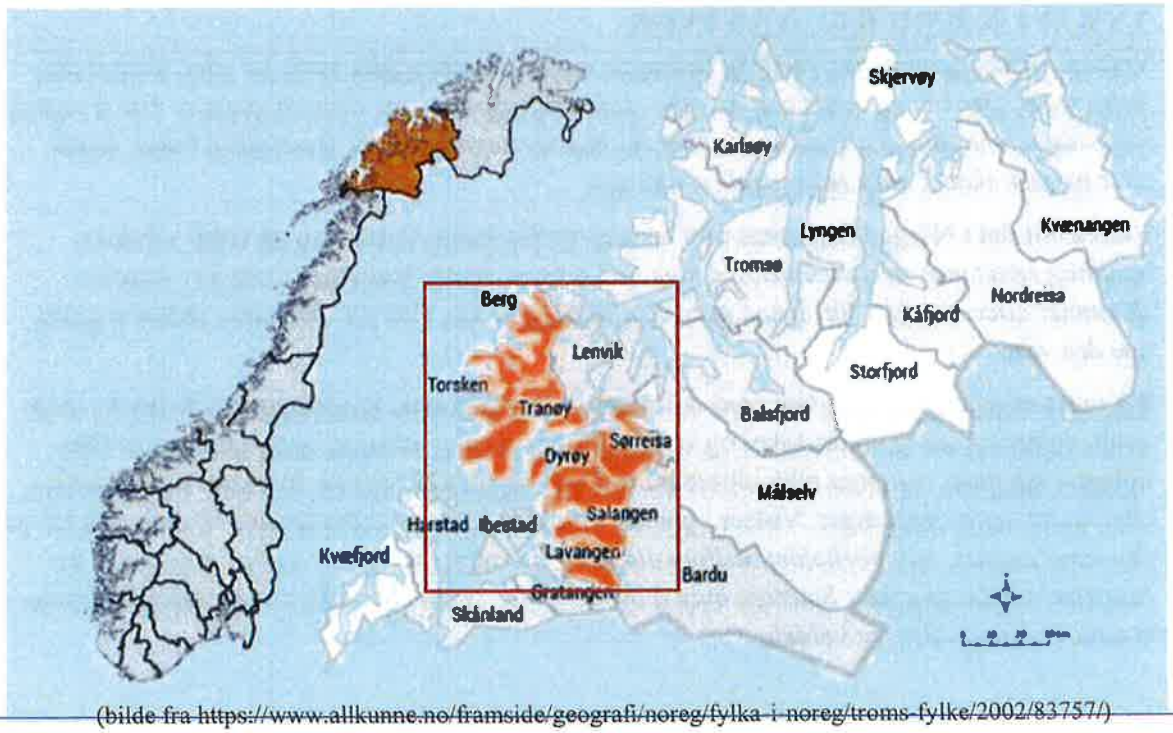

(bilde fra https://www.allkunne.no/framside/geografi/noreg/fylka-i-noreg/troms-fylke/2002/83757/)

Kommunene har et samlet befolkningstall på 11 348 innbyggere. Av disse innbyggerne har 1190 personer innvandrerbakgrunn. Flere av kommunene har hovednæring i fiskeindustrien noe som medfører et større og økende antall arbeidsinnvandrere, spesielt fra Øst-Europa. Disse regnes under gruppen innbyggere med innvandrerbakgrunn. I tillegg ser kommunene et økende antall innbyggere med innvandrerbakgrunn som er kommet til kommunen på bakgrunn av familieinnvandring. Salangen kommune er eneste kommune med asylmottak.

Lavangen kommune er et samisk forvaltningsområde og det regnes at ca 20% av kommunens innbyggere, ca 300 personer, har samisk bakgrunn. Det regnes at det bor mennesker med samisk etnisitet i flere av de andre kommunene også.

Innbyggertallene er hentet fra Statistisk sentralbyrå.

FOREKOMST AV VOLD I MIDT-TROMS

Statistikken til Krisesenteret i Midt-Troms viser at senteret i 2017 hadde 37 beboere, 16 av disse var barn som kom med en av sine foreldre. I tillegg hadde krisesenteret kontakt med 111 voldsutsatte som benyttet seg av senterets dagtilbud. Finnsnes lensmannskontor som dekker store deler av området planen er gjeldende for har informert om at de i 2016 hadde registret 17 familievoldssaker.

En forekomststudie gjort av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) viser at kun en av tre som opplever vold i nære relasjoner tar kontakt med hjelpeapparatet. Dette innebærer at statistikken over voldsutsatte har store mørketall, og at tallene presentert over ikke gir et helthetlig bilde av voldsforekomsten i Midt-Troms.

VOLD I NÆRE RELASJONER

Verdens helseorganisasjon (WHO), definerer vold som *«forsettlig bruk av, eller trussel om, fysisk makt eller tvang, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner, eller en gruppe. For å regnes som vold må handlingen resultere i, eller ha høy sannsynlighet for å resultere i død, fysisk eller psykisk skade, eller mangelfull utvikling».*

Videre blir det i Norge i dag svært ofte henvist til Per Isdals definisjon på vold; *«Enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil».*

Begrepet «nære relasjoner» bør også defineres. I den nasjonale handlingsplanen «Et liv uten vold» defineres det at voldsutøver og voldsoffer har en nær relasjon, som nåværende eller tidligere kjæreste, samboer eller ektefelle. Det kan også være søsken, foreldre, besteforeldre, eller andre nære slektninger. Videre i planen står det *«Enhver voldsutøvelse er en krenkelse av den som rammes, men forholdet mellom utsatt og gjerningsperson er av stor betydning for hvordan volden oppleves. Smerten over å bli utsatt for et overgrep fra en nærstående person kommer i tillegg til selve volden».*

Vold er

«Enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil».

Ulike typer vold

Fysisk vold – Et bredt spekter av handlinger som innebærer bruk av fysisk makt for å skade, krenke eller kontrollere (eksempel på dette kan være slag, spark, kvelertak, lugging).

Materiell vold – En atferd rettet mot gjenstander i hensikt å skade skremme eller krenke (eksempel på dette kan være ødeleggelse av gjenstander, salg/spark i vegger, dører og lignende).

Psykisk vold – Bruk av ord eller handling som skremmer, truer, krenker eller kontrollerer (som for eksempel trusler, kritikk, ydmyke, utspørring, kontroll over den andres profiler på sosiale media eller mobiltelefon, eller økonomisk kontroll).

Psykisk vold kan også være fravær av handling (som for eksempel taushet, neglisjering og isolering).

Seksuell vold – Enhver seksuell handling som skader, skremmer eller krenker (som for eksempel beføling, tvang til å gjøre seksuelle handlinger en ikke ønsker, voldtekt, seksualisert tilsnakk, fotografering/filming, deling av intime bilder og filmer).

Økonomisk vold – Kontroll over andres økonomi, ingen økonomisk frihet, ta opp lån i andres navn uten samtykke, og lignende.

Digital vold – Trusler og trakassering på digitale platformer (for eksempel overvåking via sosiale media, krenkende meldinger, bilder og filmer postet på nett).

Latent vold – Muligheten for å bli utsatt for vold styrer den utsattes atferd og handlinger.

Vold i oppdragelsesøyemed – Fysisk og psykisk avstraffelse som en del av oppdragelsen.

Vitne til vold – For barn er det å være vitne til vold like skadelig som å bli utsatt for vold.

Menneskehandel – Å bli utnyttet til arbeid, prostitusjon, kriminalitet eller tigging.

Æresrelatert vold – Forskjellig typer vold som utøves for å beskytte familiens ære.

Kjønnslemlestelse – Inngrep som gjøres på kjønnsorgan av kulturelle, ikke-medisinske årsaker.

Hvordan se volden

Hvert enkelt individ har ulike reaksjonsmønster og vil i ulik grad klare å skjule symptomer og volden de utsettes for. Volden kommer som beskrevet også i mange ulike former der flere, som psykisk og latent vold, kan være omtrent umulig å se. Dette er årsaken til at vi har valgt å kalle denne delen *«hvordan se»* og ikke *«hvordan oppdage»*. Vi vil presisere at punktene under ikke er et fasitsvar eller en beskrivelse av hver enkelt som opplever vold i nære relasjoner.

Tegn på vold

Generelt:

- Skadeomfanget stemmer ikke med oppgitt hendelse
- Ingen ulykke eller hendelse som kan gi skade blir oppgitt
- Oppgitt hendelse eller skade på barn passer ikke med barnets utviklingsnivå
- Endring av forklaring på eller ulik forklaring på skade fra forskjellige personer
- Det blir angitt at barnet ikke har klaget eller vist tegn på smerte eller ubehag
- Oppsøker lege sent
- Sosialt tilbaketrukket, isolasjon
- Lav selvtillit, selvbebreidelser og skyldfølelse
- Endring i sinnsstemning, økt tristhet, nummenhet, økt irritasjon og sinne
- Angst, frykt og depresjoner
- Konsentrasjons- og hukommelsesvansker
- Sen utvikling psykisk og fysisk (barn)
- Barnet straffes for noe som har en naturlig eller medisinsk forklaring
- Lite emosjonelt tilgjengelige foreldre
- Søvnforstyrrelser
- Spiseforstyrrelser
- Selvskading
- Problemer i samspillet med omgivelsene
- Vansker med nærhet og seksualitet
- Økt behov for kontroll
- Mistro
- Utagering
- Ensomhet, følelse av å være helt alene

Tegn på omsorgssvikt/vanskjøtsel (barn, eldre, personer med funksjonsnedsettelse osv):

- Preget av dårlig stell og pleie
- Uegnet påkledning
- Dårlig tannstatus
- Dårlig, manglende eller feil ernæring
- Manglende medisinsk oppfølging
- Manglende tilsyn som resulterer i skader
- Omsorgspersoner med rusvansker

Barn som er utsatt for seksuelle overgrep:

- Endringer i atferd eller sinnsstemning
- Angst, sinne
- Konsentrasjonsvansker
- Seksualisert atferd
- Psykosomatiske plager
- En kan se fysiske tegn, men i de fleste tilfeller etterlater ikke seksuelle overgrep fysiske spor eller forandringer

Om du har en mistanke, så spør vedkommende! Ressursen dinutvei.no bemerker at å stille direkte spørsmål om vold, voldtekt eller andre seksuelle overgrep, enten hendelsene pågår nå eller ligger tilbake i tid, kan være en viktig støtte for den utsatte. Å bli spurt kan oppleves som å bli sett.

Oppsummeringen er laget ut av informasjon hentet fra Napha, jegvilvite.no og minutvei.no.

Konsekvenser av vold

Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress' **forekomststudie** (2014) konkluderer blant annet med at vold og seksuelle overgrep forekommer relativt ofte i den norske befolkningen, og er klart assosiert med psykiske helseproblemer. De skriver videre at vold og overgrep er å betrakte som et alvorlig folkehelseproblem

> *Det er rimelig å anta at vold og overgrep påvirker et bredt spekter av livsområder relatert til psykisk og somatisk hele slik som funksjonsnivå, arbeidsevne, sosial støtte og livskvalitet.*
>
> NKVTS, 2014

I rapporten sammenlignes funn fra andre lignende studier i inn og utland, og det kommer frem funn som viser at mennesker utsatt for vold og overgrep i tillegg til økt utsatthet for psykiske helseproblemer også har økt utsatthet for somatiske helseproblemer, suicidalitet, overvekt, tidlig død og medikamentbruk. I den nasjonale handlingsplanen trekkes det frem at vold kan ha store økonomiske konsekvenser for den utsatte, i form av at det i negativ grad påvirker muligheten til deltagelse i studier og arbeidsliv.

Alt det overnevnte kan vi på samfunnsnivå knytte til utgifter både i sosial- og trygdeytelser, samt kostnader knyttet til de støtte- og behandlingstilbud utsatte har behov for. Ved å forebygge og bekjempe vold sørger vi ikke bare for å øke livskvaliteten til innbyggerne i våre kommuner, men det vil også kunne redusere samfunnskostnader.

NASJONALE FØRINGER

Arbeidet med å forebygge, avdekke og sette inn tiltak mot vold i nære relasjoner styres av flere nasjonale føringer, både i lovverk, handlingsplaner og forskrifter. Her vil vi trekke frem de det er viktigst å kjenne til.

Handlingsplaner

Det er utarbeidet en rekke aktuelle handlingsplaner. Regjeringen har de siste årene lagt frem fire handlingsplaner mot vold:

- Regjeringens opptrappingsplan mot vold og overgrep 2017-2021.
- Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, «Retten til å bestemme over eget liv» 2017-2020.
- Regjeringens strategiplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom, «Barndommen kommer ikke i reprise» 2014–2017.
- Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner, «Et liv uten vold» 2014-2017.
- Regjeringens handlingsplan mot voldtekt, 2012-2014.

Planene inneholder mye informasjon og forskning på tematikken og de er med det nyttige oppslagsverk for å hente mer kunnskap om temaene. Alle har fokus på forebygging og bekjempelse av vold, og inneholder tiltak for å oppnå dette.

Taushetsplikt

Taushetsplikten er en plikt til å hindre at opplysninger om f.eks. personlige forhold gis til uvedkommende. Taushetsplikten for offentlige tjenestemenn er forankret i *forvaltningsloven § 13*, i tillegg er enkelte profesjoner og faggrupper underlagt en særskilt taushetsplikt.

Som hovedregel skal vi som hjelpere innhente et informert samtykke fra den vi hjelper, til å ta kontakt med andre deler av hjelpeapparatet. Om det ikke er mulig, er taushetsplikten ikke til hinder for at tjenesteapparatet kan drøfte en sak anonymt (det gis da ingen opplysninger som er egnet til å identifisere konkret sak eller person).

I saker der du som ansatt er usikker på hvordan du skal gå frem for å hjelpe en voldsutsatt som ikke samtykker til kontakt med andre tjenester, er det med andre ord fortsatt mulig å ta kontakt med andre med relevant kompetanse. Å kunne drøfte saken med andre kan både hjelpe deg til å planlegge videre oppfølging av den hjelpetrengende, og hjelpe deg til å vurdere om forholdet du har kjennskap til er av slik grad at det utløser melde- og/eller avvergeplikten.

Aktuelle instanser å drøfte saker der du har kjennskap til eller mistenker vold i nære relasjoner er; kommunens barneverntjeneste, krisesenteret og politiet. Det finnes også instanser med forskjellige spesialfelt du kan kontakte for drøftinger rundt bestemte tema. Disse vil du finne nærmere beskrevet under *«Aktuelle samarbeidsinstanser»* side 20.

Mer om taushetsplikten:

- *www.bufdir.no, om taushetsplikten*
- *Rundskriv O-24/2005*
- *Rundskriv IS-6/2010*
- *Rundskriv IS-9/2015*

Melde-, avverge- og opplysningsplikt

Som offentlige tjenestemenn har vi alle melde-, avverge- og opplysningsplikt.

Melde

Offentlige ansatte har en lovpålagt plikt til å melde bekymring til barneverntjenesten etter barnevernloven § 6-4. *Meldeplikten* inntrer når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, samt ved vedvarende alvorlige atferdsvansker.

Det foreligger ikke brudd på taushetsplikten selv om det i ettertid viser seg at situasjonen ble feilvurdert og var mindre alvorlig enn antatt ut fra et forsvarlig, situasjonsbetinget skjønn.

Privatpersoner har alle et moralsk ansvar for å melde til barneverntjenesten.

Avverge

Avvergeplikten er en plikt hjemlet i *straffeloven §196*, om å avverge en straffbar handling ved å blant annet varsle eller anmelde til politi. Avvergeplikten trer i kraft når det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at en straffbar handling (som henvist til i straffeloven § 196) er eller vil bli begått.

Avvergeplikten opphever taushetsplikten. Denne plikten gjelder ikke bare for offentlige tjenestemenn, men også privatpersoner.

Dette er en påminnelse om at alle har et selvstendig ansvar og en plikt til å melde dersom en er kjent med eller har mistanke om straffbare forhold som vold og overgrep, både mot barn, voksne og eldre. Dersom du er usikker på om din plikt til å melde eller avverge er utløst kan

du drøfte saken anonymt med barnevern, krisesenter og/eller politi. Barnevern og krisesenteret gjør kontinuerlig en vurdering av om deres avvergeplikt er utløst, og vil når den er utløst ta direkte kontakt med politi.

Offentlig ansatte har en *opplysningsplikt* overfor barneverntjenesten jf. bvl § 6-4, når de har behov for informasjon vedrørende barn og deres familiesituasjon. Her gjelder samme vilkår som ved meldeplikt, men det er barneverntjenesten som har ansvar for vurderingen og den ansatte pålegges å gi opplysninger. Opplysningsplikten setter taushetsplikten til side. Opplysningsplikten kan også tre i kraft ved at andre organer enn barneverntjenesten, for eksempel fylkesnemnd, kan pålegge å gi opplysninger.

Barnekonvensjonen

I vurderinger og handlinger gjeldende barn og ungdom ønsker vi å presisere at det grunnleggende argumentet skal være *barnets beste*, jf. Barnekonvensjonens artikkel 3 nr 1. Dersom du er usikker på hva du ser, men vurderer at det det vil være til barnets beste om noen ser nærmere på saken, kan med andre ord din meldeplikt være utløst. Melding, eventuelt anonyme drøftelser for å avklare meldeplikten, bør da alltid finne sted.

Barnekonvensjonen, art.3, nr.1

Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner (eng. institusjons), domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Kommunens ansvar

Denne handlingsplanen med tiltaksliste pålegger kommunen som arbeidsgiver ansvaret for å sikre at alle ansatte i kommunen har tilstrekkelig kunnskap om meldeplikten, og at de er trygge på praktiseringen av den. Videre pålegger den kommunen til å sørge for at alle kommunalt ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hvem de skal kontakte ved bekymring for om deres brukere er utsatte for vold, eller det er spørsmål om melde- og/eller avvergeplikten er utløst. Det må likevel presiseres at som kommunalt ansatt kan man risikere å bryte melde- og avvergeplikten og komme i ansvar for dette, selv om kommunen for eksempel har gitt utilstrekkelig opplæring. Dette på bakgrunn av at vi også har et selvstendig ansvar for å være faglig oppdatert.

I det videre har alle kommuner ansvar for at kommunens innbyggere har tilgang til et fullverdig krisesentertilbud. Kommunen i form av både barnevern, psykisk helsetjeneste og sosialtjenesten i NAV har også ansvar for oppfølging av voldsutsatte, deres familie og pårørende. Herunder kommer også en lovfestet plikt til å gi opplysning, råd og veiledning (helse- og omsorgstjenesteloven §3-3, barnevernloven §6-1, sosialtjenesteloven §17) og en lovfestet rett til individuell plan (helse- og omsorgstjenesteloven §7-1, sosialtjenesteloven §28, barnevernloven §3-2a).

Kommunen har en lovfestet plikt til å gi opplysning, råd og veiledning

MÅLGRUPPE

Informasjonsinnhentingen ble lagt til grunn for valg av målgruppe for planen. Der kom det frem behov for utvikling av voldsarbeidet på alle felt. Planen vil derfor omfatte mål og tiltak mot vold i nære relasjoner i et livsløpsperspektiv.

Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress' forekomststudie avdekket at et betydelig omfang av den norske befolkningen opplever vold i nære relasjoner, og at det kan ramme uavhengig av alder, sosial status og deltagelse, og kultur. Dette støtter prosjektgruppens oppfatning av at målgruppen for denne handlingsplanen skal være en hver innbygger i kommunene, da vold kan ramme «fra vugge til grav».

Helhetlig tilbud til familier som lever med vold

Det er viktig for familier som lever med vold at de mottar et helhetlig tilbud der utsatte voksne og barn får hjelp og behandlingstilbud om nødvendig, og det skal også skal finnes et tilbud til voldsutøver.

Voldsutøver er i denne planen ikke medregnet som målgruppe, på bakgrunn av avgrensning for planen. Det bør tas opp til ny vurdering ved evaluering og revidering av planen. Som nevnt er det viktig å tilby familier et helhetlig tilbud. På bakgrunn av dette er alternativ til tilbud til voldsutøver derfor tatt opp under punktet *forebygging* i kapittelet *målsetting*.

«Når man mister tryggheten i eget hjem,
mister man ofte det viktigste fotfestet i livet»

Martine Aurdal, Dagbladet

Sårbare grupper

Alle som lever i vold inngår i en sårbar gruppe. Mennesker som lever i voldsrelasjonen er gjerne på grunn av belastningen dette medfører frarøvet den nødvendig energi og ressurser det krever å søke hjelp og bryte ut av relasjonen.

I samfunnet deles ofte innbyggere inn i barn, voksne og eldre, og det er alle disse denne planen skal gjelde for. I disse inndelingene kan vi finne det som kalles sårbare grupper. Dette er mennesker som på grunn av alder, funksjon eller andre sosiale forhold er spesielt sårbare. Disse gruppene har vi gitt en kort beskrivelse av, da det er grupper vi bør være spesielt oppmerksomme på. Sårbarhet handler ikke kun om sårbarhet i selve volden, men også om å befinne seg i en særlig sårbar situasjon, eller å ikke bli fanget tilstrekkelig opp av hjelpeapparatet.

Barn
Barn kan utsettes for vold i oppdragelsesøyemed, ulike grader av omsorgssvikt kan også betegnes som vold. I tillegg er det for et barn like skadelig å være vitne til vold, som å selv utsettes for volden. At barnet er vitne til vold mellom foreldre/foresatte/partner regnes derfor også som å utsette barnet for vold.

Å bli utsatt for vold som barn har alvorlige konsekvenser for barnets utvikling. NKVTS' forskning viser også at å bli utsatt for vold som barn øker risikoen for å bli utsatt for vold i voksen alder. NOU rapporten *Svikt og svik* (2017) avdekker at samarbeidet og samhandlingen rundt barn som utsettes for vold i dag ikke er tilstrekkelig.

Eldre
NKVTS har gjennomført en forekomststudie om vold og overgrep mot eldre i Norge (2017). Her kommer det frem at tall for vold og overgrep mot hjemmeboende personer etter fylt 65 år er nesten tilsvarende lik prosentandelen for befolkningen generelt, med ingen signifikante forskjeller mellom kjønnene.

Rapporten konkluderer med at voldsutsatte eldre i liten grad kontakter hjelpeapparatet, og at vold mot den eldre del av befolkningen er et usynlig samfunnsproblem.

Innvandrere og flyktninger
I arbeid med vold i nære relasjoner med personer med innvandrerbakgrunn kan språk og kultur by på utfordringer. Ikke alle har begreper til å kunne sette ord på det de opplever, hverken på norsk eller morsmål. Det er viktig at vi som hjelpere husker på at store kulturforskjeller gjør at det som vi betegner som vold i vår kultur, gjerne blir sett på som «normalt» i annen kultur.

Et annet moment som kan vanskeliggjøre arbeidet med å avdekke eller forebygge vold blant mennesker med innvandrerbakgrunn er at de ofte lever mer isolert og omgås ofte andre med samme etniske bakgrunn.

Personer med funksjonsnedsettelse
I *Mellom frihet og beskyttelse* (NKVTS, 2013). trekkes det frem at mennesker med psykisk utviklingshemming utsettes for minst like mye vold som befolkningen for øvrig. Også i denne gruppen er vold å regne som ett betydelig samfunnsproblem. Rapporten synliggjør at størstedelen av denne volden utøves av andre enn familiemedlemmer, men andre personer som over tid har fysisk nærhet og derfor en nær relasjon til offeret. Dette kan være naboer og venner, eller offentlige tjenesteytere i helse- og omsorgstjenester.

Under betegnelsen funksjonsnedsettelse regnes også mennesker med fysiske funksjonsnedsettelser. En fysisk funksjonsnedsettelse kan i tilfeller hindre den utsatte fra å både beskytte seg selv og oppsøke hjelp.

Samisk befolkning
Rapporten *Om du tør å spørre, tør folk å svare* (2017) er basert på hjelpeapparatets erfaringer med arbeid med vold i samiske samfunn. Her blir det sett nærmere på hvordan møtet med den samiske befolkningen byr på kulturelle utfordringer og språklige barrierer. Det kommer frem at arbeid med vold i samiske samfunn er vanskelig blant annet på grunn av at temaene vold og overgrep er spesielt tabubelagt.

Mennesker i aktiv rus
Rusmiljøet er belastet med en større andel vold. Volden skjer ofte i en nær relasjon der den rusavhengige utsettes for vold av den som har tilgang til rusmidler. Dette gjør det også vanskeligere for den rusavhengige å bryte relasjonen. Denne gruppen mennesker møter ofte fordommer i samfunnet, dessverre også fra hjelpeapparatet. Krisesentrene i Østfold har utarbeidet rapporten *Kan dem takke seg selv?* (Aanerød 2015) som setter fokus på dette.

Det er også viktig å være oppmerksom på pårørende til mennesker i aktiv rus, da de ofte utsettes for vold av den rusmiddelavhengige.

MÅLSETTING

Formålet er beskrevet tidligere i handlingsplanen og dekker bredt. Formålet er her omformulert til et hovedmål for planen.

Hovedmål

Innbyggerne i våre kommuner skal leve et liv uten vold.

Delmål

Det er satt fokus på tre hovedområder som må dekkes i arbeid med vold i nære relasjoner, for å kunne oppnå hovedmålet. Dette er avdekking, hjelpetiltak og forebygging. Ut i fra disse er det utarbeidet følgende delmål.

Avdekke

Delmål: Den ansatte skal ha kunnskap om vold i nære relasjoner i slik grad at de kan ta opp temaet vold i nære relasjoner ved mistanke, og tåle å lytte til det som blir fortalt.

I dag er to av tre voldsutsatte ikke i kontakt med tjenesteapparatet. Med et tjenesteapparat som har tilstrekkelig kunnskap om vold i nære relasjoner til å kunne snakke med sine brukere om temaet, håper vi å kunne nå ut til flere, og sikre at flere får hjelp. Å snakke om vold i nære relasjoner innebærer å våge å se, tørre å spørre og tåle å høre svarene. Videre er det da nyttig med kunnskap om hvordan spørre og ta imot. Planen inneholder tiltak for å oppnå dette og ferdig utarbeidede arbeidsverktøy.

Hjelpetiltak

Delmål: Den ansatte skal ha kjennskap til hvilke tjenesteapparat som finnes for voldsutsatte, og videre kunne opprette kontakt med disse, og henvise bruker videre når det er avdekket vold i nære relasjoner. Denne informasjonen skal også finnes tilgjengelig for kommunens innbyggere.

Å kunne gi et helthetlig og samordnet tilbud til voldsutsatte i kommunen innebærer god kjennskap til tjenesteapparatet i kommunen, samt samhandling mellom instansene. Kjennskap til de enkelte instansene og deres tjeneste- og ansvarsområde skaper forståelse og bedre forutsetninger for godt samarbeid, som igjen vil gi kommunens innbyggere et mer helhetlig og godt tilbud. Informasjon om tjenesteapparatet og hvem som kan kontaktes ved vold i nære relasjoner bør være lett tilgjengelig for alle kommunens innbyggere, slik at de selv har mulighet til å oppsøke hjelp eller veilede sine nære til å oppsøke hjelp. Planen inneholder tiltak for å oppnå dette og arbeidsverktøy, der i blant tilpassede tiltakskort og kontaktinformasjon til ulike instanser i tjenesteapparatet.

Forebygge

Delmål: Kommunens virksomheter skal ha fokus på forebygging av vold i nære relasjoner ved å sørge for at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om temaet til å kunne utføre forebyggende arbeid i form av informasjonsarbeid og oppfølging av voldsutsatte under nyetablering.

Også for forebygging er kunnskap om vold i nære relasjoner viktig. I denne planen er det laget tiltak som peker mot at kommunale virksomheter skal kunne drive forebyggende arbeid i form av bevisstgjøring og tematisering av vold i nære relasjon i personalgruppen. Med ansatte som har kunnskap om tematikken er det også mulig for instansen å drive informasjonsarbeid som forebyggende tiltak, og å opprette kontakt med instanser som kan bistå i dette arbeidet. Det er også lagt vekt på å gi målgrupper kunnskap om temaet, da dette har forebyggende effekt.

Under forebygging ligger også oppfølging av utsatte som har klart å bryte med voldsutøver og skal reetablere seg. Disse menneskene er i en sårbar fase og trenger ofte støtte, råd og veiledning til endringen av sin livssituasjon, og å ikke gå tilbake til voldsutøver. Det er derfor viktig at disse følges opp av tjenesteapparatet.

Arbeidsverktøy og aktuelle eksisterende tiltak

Det finnes en rekke verktøy og tiltak som kan benyttes i forebyggende arbeid, som ikke er tatt med som direkte tiltak i følgende tiltaksliste. Disse kan hjelpe kommunene å oppnå tiltakene, og gi et helhetlig tilbud.

Verktøy
Kunnskapsgrunnlag – Metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge Rapport skrevet av Helsedirektoratet, tilgjengelig på https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/kunnskapsgrunnlag-metoder-for-tidlig-identifisering-av-risiko-hos-barn-og-unge
«Jeg vet» Voldsforbyggende og livsmestrende opplæringsverktøy for barnehage og skole. Tilgjengelig på http://www.jegvet.no. Verktøyet er fortsatt under utvikling, men betaversjonen ligger tilgjengelig for bruk.
SNAKKE SNAKKE er et opplæringsprogram for de som arbeider med å snakke med barn og unge, utarbeidet av RVTS. Her kan du øve og trene på å avklare hvordan barnet har det. Tilgjengelig på https://snakkemedbarn.no.
Sjumilssteget Jobber for å iverksette FNs barnekonvensjon i kommunene i Norge, ved å konkretisere artiklene i barnekonvensjonen, slik at disse kan brukes til å planlegge og kvalitetssikre tjenestene til barn og unge. På Sjumilsstegets nettside www.sjumilssteget.no finnes nyttig informasjon og videoer som kan brukes i forebyggende arbeid.

Eksisterende tiltak
Sinnemestring-Brøstemodellen Familieterapeutisk tilbud ved Finnsnes familievernkontor. Spesielt aktuelt for voldsutøver. Mer informasjon finnes på www.bufdir.no/Familie/Hjelp_til_parforholdet_og_familien/office/finnsnes/
Alternativ Til Vold (ATV) Tilbyr behandling til voldsutøver. Nærmeste ATV er lokalisert i Tromsø, og våre kommuner har fortiden ingen avtale med dem.
Foreldreveiledning Det finnes en rekke tilbud innen foreldreveiledning. Eksempler på dette er program som «De utrolige årene», ICDP og COS. Kommunalt barnevern og Finnsnes familievernkontor tilbyr disse i ulik grad. Les mer på www.bufdir.no/Familie eller ta kontakt med den lokale barneverntjenesten.
Forebyggende politiarbeid Politiet kan bistå i forebyggende arbeid ved å holde foredrag om enkelttema, og drive råd og veiledning. Ta kontakt med ditt lensmannskontor dersom dette er et tiltak du ønsker å benytte deg av.

TILTAKSLISTE

Avdekke

Tiltak	Ansvar	Tidsperspektiv
1. Alle ansatte i tjenester som er i kontakt med barn og unge tar e-læringskurset *Vold og seksuelle overgrep mot barn.* - *Kurset er utarbeidet av RVTS Nord og er tilgjengelig på http://helsekompetanse.no/kurs/vold-og-seksuelle-overgrep-mot-barn* Dette tiltaket er også et hjelpetiltak og et forebyggendetiltak.	Virksomhetsleder ved tjenesten har ansvar for å tilrettelegge for gjennomføring, og påse at de ansatte har gjennomført kurset. Den enkelte ansatte (i barnehage, skole, SFO, helsesøstertjeneste, barnevern og tjenester for innvandrere/flyktninger) har ansvar for å gjennomføre kurset.	Alle ansatte skal ha gjennomført kurset innen 3 måneder etter planen er vedtatt. Nyansatte som ikke har kurset gjennomfører det innen 1 måned etter ansettelse.
2. Kommunens leger gjennomfører nett kurset *Vold i nære relasjoner.* - *Kurset er utviklet av Nklm på oppdrag fra helsedirektoratet og ligger åpent på https://kurs.uni.no/* Dette tiltaket er også et hjelpetiltak og et forebyggendetiltak.	Den enkelte ansatte (ved legevakt, legekontor og fastleger) har ansvar for å gjennomføre kurset. Virksomhetsleder ved tjenesten har ansvar for å tilrettelegge for gjennomføring, og påse at de ansatte har gjennomført kurset.	Alle ansatte skal ha gjennomført kurset innen 3 måneder etter planen er vedtatt. Nyansatte som ikke har kurset gjennomfører det innen 1 måned etter ansettelse.

3. Svangerskapsomsorgen snakker om vold i nære relasjoner, og stiller rutinemessige spørsmål knyttet til dette. - *Kvinner skal i løpet av svangerskapet spørres om vold i nære relasjoner.* - *Svangerskapsomsorgen er forpliktet i nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen – Hvordan avdekke vold. Utdypende informasjon finnes der.* Dette er også ett forebyggende tiltak.	Lege og jordmor som jobber i svangerskapsomsorgen.	Eksisterende tiltak, basert på nasjonale retningslinjer, som videreføres
4. Helsesøstertjenesten snakker om vold i nære relasjoner, og stiller rutinemessige spørsmål knyttet til dette. - *Helsestasjonen 0-5 år - tema: filleristing, rus og alkohol, og kvinnelig omskjæring som. Observasjon: barnets kropp (barnet veies naken) og samspill foresatte-barn. Se veileder for spesifisering.* - *Skolehelsetjenesten - Tema: vold, overgrep og omsorgssvikt. Observasjon: samspill. I 8.trinn gjennomføres individuelle helsesamtaler der det stilles spørsmål om vold, overgrep og omsorgssvikt.* - *Helsesøstertjenesten er forpliktet til dette i nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. Utdypende informasjon finnes der.* Dette er også ett forebyggende tiltak.	Helsestasjonen: Helsesøster, lege, fysioterapeut og andre faggrupper på helsestasjonen. Skolehelsetjenesten: Helsesøster, lege, fysioterapeut og andre faggrupper i skolehelsetjenesten.	Eksisterende tiltak, basert på nasjonale retningslinjer, som videreføres
5. Skape et miljø der ansatte har lav terskel for å drøfte saker (anonymt om nødvendig) tverrfaglig. - *Krisesenteret i Midt-Troms anerkjennes og benyttes som kompetansesenter på vold i nære relasjoner, og benyttes til (anonyme) drøftinger, råd og veiledning.* - *Kommunens barneverntjeneste kontaktes ved bekymring for barn og unge, for drøfting, råd og veiledning.* - *Politi, Barnehuset, konsultasjonsteam og andre oppgitt i arbeidsverktøyet «kontaktinformasjon til hjelpeapparatet» i denne planen kan også benyttes for drøfting, råd og veiledning.* - *Den ansatte vurderer selv, eller i samtale med leder der det er mulig, hvem det vil være mest hensiktsmessig å kontakte.* Dette tiltaket er også et hjelpetiltak.	Hver enkelt ansatt i aktuell kommunal enhet (barnehage, skole, SFO, helsesøstertjeneste, barnevern, legekontor, legevakt, jordmortjeneste, psykisk helsetjeneste, NAV, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger/innvandrere) har ansvar for å ta opp saker til drøfting.	Kontinuerlig tiltak som i stor grad handler om holdningsarbeid, og påvirkes av tiltak nr. 7, 8, 9 og 10 i denne planen.
6. Bruk tolk i samtale - *I saker der det mistenkes vold i nære relasjoner og dette skal tas opp som tema i samtale, skal det alltid vurderes behov for bruk av tolk. Bruk av tolk skal sikre at samtalens innhold er forstått av alle parter.* Dette tiltaket er også et forebyggende tiltak.	Den ansatte som gjennomfører samtalen har ansvar for å vurdere behov for tolk.	Kontinuerlig vurdering gjøres for behov for iverksetting av tiltaket.

Hjelpetiltak

Tiltak	Ansvar	Tidsperspektiv
7. Alle kommunale virksomheter med brukerkontakt skal ha rutiner for iverksetting av tiltak i forbindelse med vold i nære relasjoner. De ansatte skal være kjent med rutinene. - *Rutinene bygger på nasjonale veiledere (for de tjenester der det finnes).* - *Eksisterende rutiner revideres.* - *Der det er behov for utarbeidelse av rutiner, kan dette bygges på innholdet og arbeidsverktøyene i denne handlingsplanen.* - *Rutinene skal omhandle hvilke tiltak som iverksettes der det er: mistanke om vold i nære relasjoner, avdekket vold i nære relasjoner, der barn forteller om vold, der den voldsutsatte velger å fortsette å bo sammen med voldsutøver etter volden er avdekket, og der vi blir kjent med at den voldsusatte gjenopptar kontakt med voldsutøver.*	Virksomhetsleder for den enkelte kommunale enhet (barnehage, skole, SFO, helsesøstertjeneste, barnevern, legekontor, legevakt, jordmortjeneste, psykisk helsetjeneste, NAV, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger/innvandrere) har ansvar for at enheten har oppdaterte rutinebeskrivelser.	Alle aktuelle virksomheter skal ha rutinene ferdigstilt innen 6 måneder.
8. Alle ansatte er kjent med sine forpliktelser til taushetsplikten, meldeplikten og avvergeplikten. - *Hver ansatt i kommunale virksomheter som jobber med barn, voksne og eldre skal ha kjennskap til melde- og avvergeplikten.* - *De ansatte skal kunne vurdere og være trygge på når de kan drøfte en sak med barnevern, krisesenter og politi, og om det skal gjøres anonymt.* Dette er også et forebyggende tiltak.	Virksomhetsleder for den enkelte kommunale enhet (barnehage, skole, SFO, helsesøstertjeneste, barnevern, legekontor, legevakt, jordmortjeneste, psykisk helsetjeneste, NAV, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger/innvandrere, tannhelsetjenesten) har ansvar for å tilby tilstrekkelig informasjon og opplæring om melde- og avvergeplikten. Den enkelte ansatte har ansvar for å påse at de har tilstrekkelig kunnskap om melde- og avvergeplikten.	Temaene skal være gjennomgått i personalgruppen innen 3 måneder etter planen er vedtatt. Nyansatte skal settes inn i temaene innen 1 måned etter ansettelse.
9. Informasjon om vold i nære relasjoner, hjelpetiltak og hjelpeinstanser med kontaktinformasjon skal være lett tilgjengelig på kommunens nettsider. - *Vold i nære relasjoner får en egen fane på nettsiden. Der skal det finnes informasjon om vold i nære relasjoner, telefonnummer til hjelpeapparatet og tiltakskortene utarbeidet for denne handlingsplanen.*	Kommunens administrasjon har ansvar for å fordele arbeidet med dette til den rette vedkommende.	Informasjonen ligger tilgjengelig på nettsidene innen 1 måned etter planen er vedtatt.

10. Det skal utarbeides formaliserte samarbeidsavtaler mellom aktuelle hjelpeinstanser. - *Det utarbeides formelle samarbeidsavtaler mellom aktuelle samarbeidsinstanser (herunder også ikke-kommunale virksomheter som politi, krisesenter og familievernkontor). Avtalene skal inneholde forpliktelser og ansvarsfordeling.* - *Det anbefales at avtalene inneholder avtale om tverrfaglig møtepunkt og opplæring.* - *Flere instanser har også dette kravet i sine veiledere.* Dette tiltaket er også et forebyggende tiltak.	Virksomhetsledere i de aktuelle virksomhetene (barnehage, skole, SFO, barnevern, helsesøstertjeneste, psykisk helsetjeneste, NAV, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger/innvandrere, legekontor og legevakt) har ansvar for at det blir opprettet dialog med aktuelle instanser og startet utarbeidelse av samarbeidsavtaler.	Alle virksomheter skal ha ferdig utarbeidede og signerte samarbeidsavtaler innen 6 måneder fra handlingsplanen er vedtatt.

Forebygge

Tiltak	Ansvar	Tidsperspektiv
11. Ansatte skal ha kunnskap til å kunne drive informasjonsarbeid. - *Ansatte skal ha kunnskap til å kunne formidle hvilke tjenester som finnes og kontaktinformasjon til disse.* - *Ansatte kan støtte og hjelpe bruker til å opprette kontakt med hjelpeapparatet.*	Virksomhetsleder for den enkelte kommunale enhet (barnehage, skole, SFO, helsesøstertjeneste, barnevern, legekontor, legevakt, jordmortjeneste, psykisk helsetjeneste, NAV, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger/innvandrere) har ansvar for å tilby ansatte informasjon og opplæring om temaet. Den enkelte ansatte har ansvar for å påse at de har tilstrekkelig kunnskap.	Gjennomføring av tiltak 1, 2, 7, 8, 9, 10 og 11 vil være med å sikre kunnskapsgrunnlaget i dette tiltaket. Tiltaket settes i verk ved behov.
12. Barn og unge skal ha kunnskap om vold, krenkelser, seksualitet og kropp, vold knyttet til seksualitet, og vold i nære relasjoner, tilpasset alder og utvikling. - *Barnehagen skal ha fokus på temaene, ved å snakke med barna om bl.a normer for samhandling og egne grenser, jamfør rammeplan for barnehagen.* - *Skolen skal påse at barn og unge får den nødvendige kunnskapen om temaene, som beskrevet i kompetansemål etter 2., 4., 7. og 10. trinn og Vg1/Vg2 (jf. Nasjonal handlingsplan «barndommen kommer ikke i reprise». Se læreplan for utdypende informasjon).* - *SMISO gjennomfører undervisning om vold og seksuelle overgrep for 6.trinn. Dette skal være et uanmeldt besøk på skolen. (Gjelder for de kommunene som har avtale med SMISO. De som ikke har en gjeldene avtale rådes til å opprette dette.)* Dette tiltaket kan også være et avdekkende tiltak.	Barnehagen: Den ansatte som har ansvaret for det pedagogiske i barnehagen, skal sørge for at temaene tas med i det pedagogiske opplegget. Skolen: lærer i de enkelte fag der temaene er satt inn i kompetansemålene har ansvar for at undervisningen blir gjennomført. SMISO: kommunen ved skolen har ansvaret for at avtalen om årlig undervisning i 6.trinn følges.	Eksisterende tiltak i nasjonal læreplan som videreføres.

13. Innvandrere gis opplæring om vold i nære relasjoner og ulike former for vold, seksualitet og norske normer og holdninger til vold. - *Nyankomne voksne innvandrere som omfattes av rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, får opplæring på et språk deltakeren forstår om kjønnslemlestelse og tvangsekteskap, om at vold mot barn og andre familiemedlemmer, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap er forbudt, og om straffereaksjoner. Den enkelte kommune har ansvar for at denne opplæringen blir gitt (tiltaket er hentet fra nasjonal handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse).* Dette tiltaket kan også være et avdekkende tiltak.	Kommunen har ansvar for at opplæringen blir gitt nyankomne voksne innvandrere. Den kommunale tjenesten som av kommunene er tildelt ansvaret med å drive opplæringen har ansvar for at den blir gitt.	Eksisterende tiltak i nasjonal handlingsplan som videreføres.
14. Kommunen gir tett og tilpasset oppfølging når mennesker utsatte for vold i nære relasjoner etablerer seg på nytt, uten voldsutøver. - *Ulike kommunale virksomheter kan gi ulik oppfølging. F.eks kan NAV bistå økonomisk og med å finne bolig, barnevernet kan følge opp familier med barn og psykisk helsetjenesten kan tilby nødvendig støttende og stabiliserende øvelser.* - *Kunne bistå bruker med å komme i kontakt med krisesenter for støttende og stabiliserende samtaler, råd og veiledning, og advokathjelp.* - *OBS! Ved store behov for oppfølging og samordning av tjenester skal det utarbeides en individuell plan.* *(Tiltak vedrørende voldsutsatte som velger å bo sammen med voldsutøver, se tiltak nr.7)*	Den enkelte instans som er i kontakt med bruker må vurdere sitt oppfølgingsansvar, og etter samtykke opprette kontakt med andre som kan tilby aktuell oppfølging. Det er den enkelte ansatte som er i kontakt med bruker som skal vurdere oppfølgingsbehov og iverksette tiltak. Samarbeidsavtaler etter tiltak nr. 10 vil sikre samhandlingen i dette arbeidet.	Tiltaket settes i verk ved behov.
15. Vold i nære relasjoner inngår i årshjulet til kommunale virksomheter som jobber med barn, voksne og eldre. - *Alle virksomheter tar opp handlingsplanen, interne rutiner og statistikk fra krisesenter, politi og barnevern årlig i personalmøte, for å bevisstgjøre og holde tematikken aktuell og i fokus.*	Virksomhetsleder for den enkelte kommunale enhet (barnehage, skole, SFO, barnevern, helsesøstertjeneste, psykisk helsetjeneste, NAV, pleie- og omsorgstjenester, tjenester for flyktninger/innvandrere, legekontor og legevakt) har ansvar for å sette dette på dagsorden.	Tiltaket gjennomføres årlig.
Merk! Tiltak nr. 1, 2, 3, 4, 6, 8 og 10 regnes også som forebyggende tiltak.		

Økonomi

Ingen av tiltakene er oppgitt med økonomisk kostnad for kommunen. Dette kommer av at tiltakene i hovedsak ikke skal påføre kommunene økte utgifter. Alle tiltak er utformet slik at de er gjennomførbare og mulige å legge til virksomhetenes ordinære drift og oppgaver. To tiltak vedrører gjennomføring av kurs. Disse kursene er nettbaserte og har ikke deltageravgifter.

VIRKEPERIODE

Planen er satt for tidsrommet 2018-2020. Den vil bli tatt opp i samtlige kommunestyrer vår/sommer 2018, og vil være gyldig fra vedtatt dato.

Planen er satt til 2020 på bakgrunn av at tre av kommunene som eier planen, Berg, Torsken og Tranøy, i 2020 går inn i en kommunesammenslåing og blir Senja kommune sammen med Lenvik kommune.

Planen er utformet på en slik måte at den lett kan revideres til å bli gjeldene også for Senja kommune. De resterende kommunene kan fortsette å bruke planen med nye formuleringer. Prosjektleder for Senja 2020 er godt kjent med handlingsplanarbeidet og har vært invitert til å delta i prosjektgruppen.

Tiltakene i planen er utarbeidet på en slik måte at de er gjennomførbare på de to år planen er laget for. Noen tiltak er kontinuerlige og bør videreføres. Ved revidering av planen i 2020, skal planen evalueres. Det skal da sees på om tiltakene er tilstrekkelig gjennomført, og hvilke som skal videreføres. Det må vurderes om nye behov skal kartlegges slik at det kan utarbeides nye tilpassede tiltak.

IMPLEMENTERING

Det forventes at kommunen peker ut en ansatt som har det overordnede ansvaret for å følge opp at tiltakene i handlingsplanen blir iverksatt. Dette bør legges til en sentral stilling i kommunen, som for eksempel rådmann eller kommunalsjef. Noen kommuner har valgt å opprette en egen stilling og/eller gruppe som skal følge opp handlingsplanen. Den/de som velges ut til å gjøre dette arbeidet får også ansvar for å sikre at berørte instanser er kjent med planen og dens tiltak. Planen skal eies av kommunen sammen, og alle skal kunne bruke den som arbeidsverktøy ved behov.

Utnevnelse av ansatt med overordnet ansvar for oppfølging

I ..... kommune er det besluttet at .....
i kraft av sin stilling i kommunen, har det overordnede ansvaret for å følge opp at den interkommunale handlingsplanen mot vold i nære relasjoner «Våge å se, tørre å spørre» blir implementert og at tiltakene blir gjennomført.

Når det nærmer seg tidspunkt for revidering av planen, har vedkommende ansvar for å minne kommunen om dette, slik at arbeidet starter opp i rimelig tid.

ARBEIDSVERKTØY

Kontaktinformasjon til tjenesteapparat – for offentlig ansatte

Ved behov for råd og veiledning, og drøfting av saker kan følgende instanser være aktuelle å kontakte.

Generelt

Tjeneste	Telefon
Krisesenteret i Midt-Troms	778 45 260
Politiet / Troms politidistrikt	02 800 / 777 96 000
RVTS Nord *Regionalt ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.*	777 54 380

Barn og unge

Astafjord barneverntjeneste *For kommunene Gratangen, Lavangen og Salangen.*	930 72 055
Dyrøy og Sørreisa barneverntjeneste	778 75 000 / 771 89 227 *Sørreisa / Dyrøy*
Lenvik Interkommunale barneverntjeneste *For kommunene Berg, Lenvik, Torsken og Tranøy.*	778 71 840 *Helger og helligdager:* 907 37 716
Barnehuset i Tromsø	777 97 440
Tverrfaglig konsultasjonsteam *Bistår ulike fagmiljøer i Helseregion Nord i håndtering av saker der en har mistanke om eller er i ferd med å avdekke seksuelle overgrep mot barn og unge, vold i nære relasjoner eller omsorgssvikt.*	777 97 440 *Konsultasjonsteamet møtes hver onsdag, drøfting hos dem må bestilles på Barnehusets telefon.*

Voksne og eldre

Ambulant akutteam Silsand *Rask hjelp i akuttfase av et sykdomsforløp eller alvorlig oppstått psykisk tilstand eller krisesituasjon.*	777 54 700
Finnsnes Familievernkontor	466 15 630
Vern for eldre *Nasjonal kontakttelefon.*	800 30 196
Overgrepsmottak i Harstad og Tromsø *For voksne og barn over 14 år.*	770 63 000 / 776 28 000 *Harstad / Tromsø*
Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse *Også for spørsmål vedrørende æres relatert vold og negativ sosial kontroll.*	478 09 050
SANKS *Samisk nasjonal kompetansetjeneste. Har også kompetanse på barn og unge.*	784 69 550
ROSA *Gir bistand i saker vedrørende menneskehandel.*	223 31 160

Kontaktinformasjon til tjenesteapparat - for voldsutsatte, voldsutøver og pårørende

En oversikt over instanser bruker selv kan ta kontakt med, samt noen nettsider. Disse kan være fine å tipse bruker om, dersom du har en mistanke om at vedkommende utsettes for vold, utøver vold, eller har fortalt om vold men ikke ønsker å oppsøke tjenesteapparatet.

Barn og unge

Tjeneste	Telefon/nettsted
Alarmtelefonen for barn og unge	116 111
Barneverntjenesten i den aktuelle kommunen	*Se forrige side*
Krisesenteret i Midt-Troms	778 45 260
Jeg vil vite *E-læringsverktøy om vold og overgrep, primært for barn, men også til hjelp for voksne slik at de kan lære å snakke med barna om dette.*	www.jegvilvite.no
Ung.no *Informasjon om barn og unges rettigheter, muligheter og plikter. Har en anonym spørsmål-svar tjeneste.*	www.ung.no
Barneombudet *Informasjon om barns rettigheter, spørsmål/svar side, «trenger du hjelp?»-knapp.*	www.barneombudet.no

Voksne og eldre

Tjeneste	Telefon/nettsted
Krisesenteret i Midt-Troms	778 45 260 www.krisesenteretmidt-troms.no
Finnsnes Familievernkontor	466 15 630 www.bufdir.no/Familie/Kontor/finnsnes
Vern for eldre	800 30 196
ADAM – for menn	232 27 930
Din utvei *Nasjonal nettportal om vold i nære relasjoner, voldtekt og andre seksuelle overgrep.*	www.dinutvei.no
Incesttelefonen *Landsdekkende hjelpetelefon for incest- og seksuelt misbrukte barn og voksne av begge kjønn og pårørende og annen familie til seksuelt misbrukte.*	800 57 000
Alternativ til vold *Stiftelsen Alternativ til Vold (ATV) tilbyr behandling til voldsutøvere, både menn og kvinner.*	772 81 160 www.atv-stiftelsen.no
SANKS – nasjonalt team *Nasjonalt team gir bistand til personer som ønsker en terapeut med kompetanse på samisk kultur og samfunnsforhold. Har også kompetanse på barn og unge.*	915 18 745

Tiltakskort

Det er laget tiltakskort til denne handlingsplanen, som skal fungere som arbeidsverktøy og veileder der det er mistanke om vold i nære relasjoner. Det er laget ett for voksne og ett for barn.

Tiltakskortene er utformet trinnvis, der vi starter på hva vi ser, går videre til hvordan vi snakker om vold og spør, for så til avklaring. Etter avklaring kommer handling, her er det listet opp konkrete tiltak som må iverksettes, også med fokus på saker av akutt grad (handling må skje umiddelbart), samt kontaktinformasjon til de ulike instansene som skal kontaktes.

Hver situasjon vil oppleves forskjellig, og tiltakskortene er ment som en veileder for fremgangsmåte ved mistanke om vold i nære relasjoner. Det viktigste du som offentlig ansatt, kollega eller venn kan gjøre, er å **våge å se, tørre å spørre og tåle å høre**. Vis at du bryr deg, at du har tid til samtalen og at du ønsker å hjelpe.

Tiltakskortene følger på de neste sidene. Du vil også finne dem i utskriftsvennlig PDF-format (A4-format) på kommunenes nettside.

«Du må ikke sitte trygt i ditt hjem
og si: Det er sørgelig, stakkars dem!
Du må ikke tåle så inderlig vel
den urett som ikke rammer dig selv!»

Arnulf Øverland, 1937
«Du må ikke sove»

Hva gjør jeg ved

MISTANKE OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP MOT BARN?

- for deg som jobber med barn, er offentlig ansatt, nabo og venn

Vold og overgrep kan forekomme i alle familier og hjem, uavhengig av sosial bakgrunn!

SE

- Sår, blåmerker og andre skader, gjerne flere steder på kroppen
- Ofte vondt i magen, hodet eller svimmel
- Endring av adferd og/eller sinnsstemning
- Urolig, irritabilitet, på vakt
- Nedstemthet
- Utagerende eller «pleasende» adferd
- Svært kontaktsøkende eller avvisende
- Reaksjoner ved berøring eller endringer i stemmeleie
- Hyppige legebesøk og innleggelser på sykehus (med diffuse symptomer)
- Familien motsetter seg innsyn
- Bruk av rusmidler
- Søvn- og spiseforstyrrelser
- Selvskading

Hva gjør du?

> Om mulig, informer leder om din bekymring/mistanke
> Drøft din bekymring
> Observer, skriv ned observasjoner med tid og sted

SPØR

Prøv å spørre om hva som har skjedd, mens du samtidig ivaretar barnet

Start gjerne med:

- «Jeg har tenkt på deg i det siste...», vis at du bryr deg og har tid til å lytte
- Beskriv det du ser, «Det virker som du ofte har vondt i magen», «Jeg ser at du har blåmerker på armen»

Fortsett med:

- «Det er kanskje ikke slik for deg, men mange barn som jeg snakker med, som ikke har det så greit hjemme, kan få sånne plager. Hva tenker du om det?»
- «Hvordan er det å være deg hjemme?»

- Gjenta det barnet sier
- Still åpne spørsmål (ikke ledende)
- Bruk støtteord som «hmm...», «ja, fortell», «fortell mer», nøkkelord
- Spør gjerne flere ganger, si «Jeg er her og kom innom hvis du vil snakke med meg»
- Avtal et nytt møte med barnet

AVKLAR

Et barn kan fortelle om hendelser hjemme litt plutselig, for eksempel i en samlingsstund, i en pause osv. Inviter da barnet til en enesamtale:

- «Tidligere i dag da du sa..., hva mente du da?»
- «Jeg har ikke vært der, fortell så godt du kan...»
- «Hva skjer videre da?»

Det er politiet og Barnehuset som foretar avhør av barnet og ønsker å være de første som spør barnet om detaljene. Få barnet til å fortelle åpent, unngå ledende spørsmål!

- Når barnet er ferdig med sin fortelling, bekreft det barnet har sagt og trygg barnet på at det hun/han har fortalt er viktig
- **Lov aldri** barnet at du ikke skal si det til noen. Forklar at du må snakke med noen andre voksne.

Obs! Å være vitne til vold regnes også som vold!

Hva gjør du?

> Noter det barnet har fortalt, så ordrett som mulig. Unngå egne tolkninger av barnets uttrykk. Bruk "mor sier...", "barnet forteller..."
> Du kan drøfte saken anonymt med barnevern, krisesenter eller politi (telefonnummer på neste side).
>Der det er mulig, drøft den konkrete saken med leder, avtal hvem som gjør hva, når (akutte tiltak, bekymringsmelding, henvise til hjelpeapparat).

HANDLE

AKUTT

Når du har grunn til å tro at et barn er og vil komme til å bli utsatt for vold, har du avvergeplikt, en plikt til å handle. Dette vil være:

- ved fysiske skader
- ved symptomer etter psykisk vold
- ved alvorlige trusler
- ved mistanke om seksuelle overgrep
- når barnet viser redsel for å gå hjem
- når barnet blir hentet av ruset foreldre
- ved mistanke om nært forestående eller gjennomført kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap

> Varsle politi umiddelbart, tlf 02800
> Barnevernet, evt. barnevernvakta varsles samtidig.
> NB! Ved mistanke om vold mot barn, skal IKKE foreldre kontaktes.

Din plikt er selve varslingen. Politiet vil etterforske, sikre bevis og sørge for avhør ved barnehusene.

Vær oppmerksom på risikofaktorer som samlivsbrudd, arbeidsledighet, sykdom, dårlig økonomi og rusmisbruk i familien, de kan bety økt risiko for alvorlig vold.

Avvergeplikt
Alle har en personlig plikt til å avverge en straffbar handling ved å blant annet varsle eller anmelde til politi.

HVA GJØR DU VED MISTANKE OM AT ET BARN UTSETTES FOR VOLD?

Send bekymringsmelding til barnevernet
Den skal inneholde: Personalia til barnet og foresatte, årsaken til bekymring (hva har du sett, hørt, observert), kontaktperson og en beskrivelse av hva som er gjort.

Meldingen sendes i samarbeid med leder. Om leder motsetter seg å signere, har du et selvstendig ansvar for å sende meldingen med din underskrift. Barnevernet gir melderen tilbakemelding når melding er mottatt og undersøkelsen er avsluttet. Som venn eller nabo får du kun vite om meldingen er mottatt.

Anonym drøfting
Er du usikker? Du kan alltid ringe barnevernet for å drøfte saker anonymt.

HVIS SAKEN ER HENLAGT, MEN DU HAR FORTSATT GRUNN TIL BEKYMRING

Ny melding til barnevernet
Meld din bekymring på nytt til barnevernet. Saken kan være henlagt på bakgrunn av mangel på informasjon, eller at familien har takket nei til hjelpetiltak.

Gi informasjon om hjelpetilbud til hjemmet
Gi barnet og foresatte informasjon om vold i nære relasjoner og hjelpetilbudene som finnes. Tilby nye avtaler og hjelp til å opprette kontakt med aktuelle hjelpetilbud. Skap trygghet og tillit på at du er tilgjengelig om barnet/foresatte ønsker å snakke. Gi telefonnummer og tips om aktuelle nettsider.

Meldeplikt
Alle har en selvstendig plikt til å melde bekymring til barnevernet ved mistanke om vold mot barn.

VIKTIGE TELEFONNUMMER

POLITI	02800
Legevakt	116117
Barnehuset	777 97 440
Krisesenteret i Midt-Troms	778 45 260
Overgrepsmottak (ved voldtekt over 14år)	
Harstad	770 63 000
Tromsø	776 28 000

Barnevern

Astafjord barneverntjeneste	930 72 066
Dyrøy og Sørreisa barneverntjeneste	778 75 000 / 771 89 227
Lenvik interkommunale barneverntjeneste	778 71 840
Utenfor kontortid:	
Lenvik interkommunale barneverntjeneste	907 37 716 (helg)
Alarmtelefonen for barn og unge	116 111

Hva gjør jeg som offentlig ansatt, kollega eller venn ved

MISTANKE OM VOLD I NÆRE RELASJONER?

Tiltakskort tilhørende interkommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner for kommunene Berg, Dyrøy, Lavangen, Salangen, Sørreisa, Torsken og Tranøy.

SE

- Blåmerker, brudd, sår og andre skader
- Stadige unnskyldninger (møter ikke til avtaler osv.) eller motsetter seg hjelp som krever innsyn i familien, partner er med i alle møter
- Sosialt tilbaketrukket, lite nettverk, isolering
- Bortforklaringer (falt i trappa, gått på døra osv)
- Rusmiddelbruk
- Endring av adferd og/eller sinnsstemning
- Uro, irritabilitet, aggresiv eller utagerende oppførsel
- Søvn- og spiseforstyrrelser
- Reaksjoner ved berøring

SPØR

Forsøk å få til en dialog der volden anerkjennes

Start med: "Jeg er bekymret", "det bekymrer meg at..."

Beskriv det du ser

"Det virker som du er ofte borte fra jobb"

"Du virker sliten/nedstemt"

"Jeg har lagt merke til at du har blåmerker/skader på..."

TIPS

- Forsøk å unngå bruk av ordet vold
- Still åpne spørsmål, gjerne om hverdagen - "hvordan er arbeidsfordelingen i hjemmet?", "fortell om hva du gjør på fritiden, hvem er du sammen med?", "hvordan løser dere konflikter hjemme?"
- Ikke vær redd for å være direkte, "hvordan har du det hjemme?", "er det noen som skader deg?"
- Lytt aktivt! følg opp med "hmm", "fortell mer om..", "beskriv", "hva gjorde du..", "hvordan opplevdes det når..", og gjenta nøkkelord.
- Unngå vurderinger av det som har skjedd - "oj, huff, stakkars deg!"

AVKLAR

Hvordan arter volden seg?

- Slag, trusler, lugget, brent, seksuell tvang?
- Ydmyket, latterliggjort, krenket?
- Hindres fra kontroll over egen økonomi og bruk av penger
- Nektes kontakt med familie og venner?
- Blir klær og ting med personlig verdi ødelagt?
- Blir kjæledyr mishandlet?
- Tvangsekteskap?

Hvor alvorlig er volden?

- Når skjedde det sist? Beskriv hva som skjedde
- Har det skjedd før? Hvor ofte?
- Er du redd for at det skal skje igjen?
- Er det fare for liv og helse for deg selv eller barna?
- Har du tidligere vært i kontakt med politi og/eller krisesenter?

Risikofaktorer

Samlivsbrudd, tidligere voldsepisoder, tilgang til våpen, arbeidsledighet, økonomiske vanskər, sykdom og rusmiddelbruk kan bety økt risiko for grov vold og partnerdrap. Politi og krisesenter bør kontaktes.

Ta i mot det du blir fortalt - du må tørre å sperre, tåle å lytte

Husk at det finnes mange forskjellige typer vold!

HANDLE

Målet er å motivere den voldsutsatte til å kontakte hjelpeapparatet for å bryte med volden

Avvergeplikt

Alle har en personlig plikt til å avverge en straffbar handling ved å blant annet varsle eller anmelde til politi.

HVA KAN DU GJØRE?

Anonyme drøftinger

Du kan alltid ringe og drøfte saker anonymt med krisesenter og politi. Er du usikker på hva du skal gjøre vil de kunne gi råd og veiledning

Gi informasjon om hjelpetilbudet til den utsatte

Hjelp den voldsutsatte med å finne informasjon om hjelpeapparatet! Gi brosjyre til krisesenteret, lapp med adressen til nettsiden www.krisesenteret.no og viktige telefonnummer. Fremsnakk hjelpeapparatet!

Veiledningssamtale på krisesenteret

Inviter den voldsutsatte med deg til en veiledningssamtale hos krisesenteret, eller ring krisesenteret sammen. Krisesenteret kan hjelpe til med å vurdere sikkerhet, og gi råd og veiledning for veien videre.

Når den voldsutsatte ikke vil ha hjelp

Du vil kunne oppleve at den voldsutsatte ikke ønsker hjelp, du bør da:

- Lag en plan! Avtal nytt møte/telefonkontakt i løpet av få dager, hva kan du få lov å gjøre dersom du ikke hører fra vedkommende? Hvem kan kontaktes? Kriseplan for nye voldshendelser.
- Be den voldsutsatte lagre viktige nummer på telefonen sin
- Drøft med din leder, politi eller krisesenter om melde- og/eller avvergepliktен din er utløst

AKUTTE SITUASJONER

Ved alvorlige trusler eller fysiske skader etter vold og overgrep:

> Ring politiet for å forhindre nye akutte overgrep! Fortell hva du har sett og hvorfor du er bekymret (avvergeplikten). Den voldsutsatte kan anmelde eller politiet kan velge å ta ut offentlig påtale.

> Ved mistanke om voldtekt kontakt overgrepsmottaket ved legevakta i Tromsø eller overgrepsmottaket i Harstad

> Tilby den voldsutsatte transport til Krisesenteret i Midt-Troms hvor vedkommende kan bo trygt. Krisesenteret har rutiner for vurdering av risiko og uthenting av eiendeler.

VIKTIGE TELEFONNUMMER

POLITI 02800	LEGEVAKT 116 117
KRISESENTERET I MIDT-TROMS krisesenteretmidt-troms.no	778 45 260
Overgrepsmottaket i Harstad	77 06 30 00
Overgrepsmottaket ved legevakten i Tromsø	77 62 80 00
Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	468 09 050

Referanseliste

- Aanerød, V. (2015) *Kan dem takke seg selv?*
- Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet (2013). *Barndommen kommer ikke i reprise,* strategiplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom 2014–2017.
- Barnekonvensjonen (1989).
- Helsedirektoratet (2017) Når skal du tie, og når skal du tale? Om taushetsplikten og viktige unntak. Hentet fra: https://helsedirektoratet.no/Documents/TaushetsPlakaten.pdf
- Isdal, P. (2000) *Meningen med volden*
- Jegvilvite.no – e-lærings verktøy om vold og overgrep for barn og unge
- Justis og beredskapsdepartementet (2014). *Et liv uten vold – nasjonal handlingsplan*
- Justis og beredskapsdepartementet (2012) *Regjeringens handlingsplan mot voldtekt, 2012-2014*
- Justis og beredskapsdepartementet (2017) *«Retten til å bestemme over eget liv»* handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, 2017-2020
- Lov om barneverntjenester (1992).
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (1967).
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (2011).
- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (2009).
- Lov om straff (2005).
- Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid – www.napha.no
- Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (2013). *Mellom frihet og beskyttelse?: Vold og seksuelle overgrep mot mennesker med psykisk utviklingshemming, en kunnskapsoversikt.*
- Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk tress (2017). *Om du tør å spørre, tør folk å svare. Hjelpeapparatets og politiets erfaringer med vold i nære relasjoner i samiske samfunn.*
- Nasjonalt senter for vold og traumatisk stress (2014). *Vold og voldtekt i Norge – en nasjonal forekomststudie*
- Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (2017). *Vold og overgrep mot eldre personer i Norge – en nasjonal forekomststudie*
- Nasjonal veiviser ved vold og overgrep – www.dinutvei.no
- NOU 2017:12. *Svikt og svik.* Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt
- Ofstad, K. & Skar, R. (2015) *Barnevernloven med kommentarer*

Vedlegg

Sak 30/18

Abdeq

Jamal 8/18

Forslag til endring av betalingssatser/oppholdstid for Salangen skole/SFO

Dagens priser: Betalingssatser fra 01.01.18:

SFO 2018	
Antall dager	**Sats 2018**
5 dager	2212,-
4 dager	1769,-
3 dager	1328,-
2 dager	886,-
1 dag	441,-
Morgenøkt	62,-

Total timer åpningstid pr uke:

Mandag 3.25 t

Tirsdag 3,25 t

Onsdag 8, 75 t(1. og 2. trinn) og 5,25 t(3. trinn) og 4,25 t (4. trinn)

Torsdag 3.25 t

Fredag 5 t

1 og 2 trinn: 23,5

3 trinn: 20

4 trinn: 19

Gjennomsnitt timesats: 2212,-:94 timer i md=23,5

Forslag 1:

0-6 timer: 564,-

6-12 timer: 1128,-

12-18 timer: 1692,-

18-23,5: 2212,-

Kjøp av bare morgenøkter: 62,- pr md (1 morgen i uka)

Kjøp av enkeltdager: mandager, tirsdager og torsdager: 100,-

Onsdager: 200,-/150,-/100,-

Fredager: 150,-

Total inntekt foreldrebetaling gammel sats (dagens barnegruppe): ca 84 000,-

Total inntekt foreldrebetaling ny sats (dagens barnegruppe): ca 97 000,-

(Utregning uten søskenmodereasjon)

Forslag 2:

Mandags plass: 310,- pr md

Tirsdags plass: 310,- pr md

Onsdagsplass

1 og 2 trinn 750,- pr md

3. trinn 500,- pr md

4. trinn 310,- pr md

Torsdags plass: 310,- pr md

Fredags plass: 500,- pr md

Kjøp av bare morgenøkter: 62,- pr md (1 morgen i uka)

Kjøp av enkelt dager: mandager, tirsdager og torsdager: 100,-

Onsdager: 200,-/150,-/100,-

Fredager: 150,-

Total inntekt foreldrebetaling gammel sats (dagens barnegruppe): ca 84 000,-

Total inntekt foreldrebetaling ny sats (dagens barnegruppe): ca 85 000,-

Forslag 3:

Full plass: 2 212,- pr måned fra 8 bolker

Halv plass: 1 106,- pr måned Fra 1-7 bolker

Kjøp av enkeltbolker: 46,-

Bolkene velges ved opptak, men kan endres fra full plass til halv plass, eller motsatt med 1 måneds oppsigelsestid jfr vedtekter for Salangen Skole/SFO.

Endring/flytting av bolker (innenfor kjøpt plass) kan gjøres ved skriftlige avtaler, men skal i utg pkt være fast.

Mandag, Torsdag har to bolker.

Tirsdag, onsdag og fredag har tre bolker.

(sort felt er skoletid)

Etter ønske fra FAU om utvidet åpningstid på morgen (slik at vi har samme åpningstid som barnehagen), så har vi valgt å la 07.15-07.30 være en bolk for alle dagene i uken (lilla felt). En undersøkelse gjort av dagens foreldregruppe, viser at 5 foreldre har behov for å kunne kjøpe en slik morgen økt.

Total inntekt foreldrebetaling gammel sats (dagens barnegruppe): ca 84 000,-

Total inntekt foreldrebetaling ny sats (dagens barnegruppe): ca 90 000,- (ved bolke løsning ville nokk flere av dagens foreldre, som havner innenfor full plass valgt seg ned mot halv plass og motsatt, så denne beregningen er noe vanskeligere å stipulere i forhold til hvordan den vil utarte seg i forhold til neste års gruppe.)

1. OG 2. KLASSE

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
0715-0730	Morgen				
0730-0830	M1	TI1	O1	TO1	F1
0830-1220					
1220-1405		TI2	O2		F2
1405-1615	M2	TI3	O3	TO2	F3

3 OG 4. KLASSE

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
0715-0730	Morgen				
0730-0830	M1	TI1	O1	TO1	F1
0830-1220					
1220-1405		TI2	O2		F2
1405-1615	M2	TI3	O3	TO2	F3

Referat fra møte i samarbeidsutvalget (SU)/ og skolemiljøutvalget (SMU) ved Salangen skole

Sted: Personalrommet på Salangen skole

Tid: Mandag 7. mai kl 1300

Medlemmer:

Lars-Georg Nordhus

Kenneth Daleng for Tor Ove Talseth

Stine Enoksen Heggelund

Ståle Bakkemo

Hanne Lomås

Harald Rune Fjeldstad

Kjell Ove Jensen

Ingrid Frantzen (SMU)

Martine S Daleng

Ulrikke Thomassen (SMU)

Stian A Løkse

Saksliste

1/18 SFO-vedtekter (SU)

SFO-leder informerte om de reviderte retningslinjene. Endring på åpningstider kan komme etter endringer i antall skoledager for småtrinnet. Vi tar inn i reglene at SFO kun kan stenges i inntil 3 dager pr. år ved lav påmelding.

SU tilslutter seg enstemmig til de reviderte vedtektene.

2/18 Endring i SFO-betaling (SU)

Tidligere har det vært slik at man har betalt pr dag. Pga at SFO dagene har ulik lengde foreslås det nå en annen og mer rettferdig betaling. Forslag ble lagt fram av SFO leder.

Endringen innebærer at man enten betaler for hel eller halv SFO-plass som beregnes ut ifra et system der SFO-uka er delt opp i 14 bolker. Bolkoppsettet tilpasses antall skoledager.

SU tilslutter seg enstemmig til forslaget.

3/18: Mobilfri skole (SMU)

Foreldrene via FAU foreslår at Salangen skole skal bli en mobilfri skole. SMU ber om en videre drøfting i FAU 040618 med ny behandling i SMU etter det.

4/18: Alle elever ute i et friminutt (SMU)

Foreldrene via FAU foreslår at alle elever på ungdomstrinnet skal være ute i ett friminutt hver dag. SMU ber om en videre drøfting i FAU 040618 med ny behandling i SMU etter det.

5/18 Fem dagers skoleuke (SMU)

Forslag fra skolen om endring i timefordelingen på barnetrinnet samt innføring av fem dagers skoleuke. Det innebærer ikke økning i det totale timetallet men i en overgangsperiode på fire år må vi gi mer undervisning slik at alle elevene får det lovmessige timetallet de skal ha. Se vedlagte utredninger.

SMU vedtar enstemmig at Salangen skole bør innføre 5 dagers uke og sier videre at skolen står fritt til å vurdere om timetallet skal økes med en time totalt eller ikke samt plassering av ny kortdag. Plassering av ny kortdag drøftes i skolens personale etter signaler om at det er fornuftig å legge denne til mandag.

6/18 Gratis SFO på tirsdager fram til kl 1410 for elever som slutter etter 4. time. (SMU)

SMU vedtar at skolen kan tilby gratis SFO for alle elever på 1. og 2. trinn på den nye kortdagen mellom kl 1220 og 1415. Dette gjøres fordi det vil lønne seg for skolen.

Referent:

Lars-Georg Nordhus

Rektor, Salangen skole

Vedlegg

Sak 31/18

Medlegg

Sale 31/18

VEDTEKTER FOR SKOLEFRITIDSORDNINGEN I SALANGEN KOMMUNE

§1 EIERFORHOLD

Skolefritidsordninga i Salangen eies og drives av Salangen kommune. Grunnlaget for drift er gjeldende lovverk (opplæringsloven kapittel 13 §13-7, samt forskrifter til opplæringsloven kapittel 23) og kommunale vedtekter.

§2 FORMÅL

Skolefritidsordninga i Salangen er et frivillig omsorgs- og fritidstilbud utenom den obligatoriske skoledagen for barn fra 1. – 4. klassetrinn. Innhold og virksomhet skal preges av barnas behov for lek, kulturaktiviteter og sosial læring. Skolefritidsordninga skal bidra til større helhet og sammenheng i barnas hverdagsliv gjennom nært samarbeid mellom hjem, skole, kultur og fritidstiltak i lokalmiljøet.

§3 ADMINISTRASJON OG LEDELSE

Skolefritidsordninga skal ha en fagleder med pedagogisk utdannelse. Rektor har det overordnede administrative, pedagogiske og økonomiske ansvaret. Fagleder har ansvaret for det pedagogiske innholdet og den daglige driften av skolefritidsordninga.

Samarbeidsutvalget for Salangen skole fungerer også som samarbeidsutvalg for SFO. I saker som angår SFO, møter fagleder SFO.

§4 BEMANNING

Skolefritidsordninga skal bemannes med en voksen på 10 barn for seksåringene, og en voksen på 12 barn for sju-, åtte- og niåringene. For barn med særskilte behov skal det gjøres individuell vurdering om tildeling av ekstraressurs.

Personalet på SFO og medlemmer av utvalg har taushetsplikt etter de retningslinjer som gjelder i Forvaltningslovens § 13.

Den som skal tilsettes i SFO, må legge fram politiattest etter Opplæringsloven§ 10 - 9.

§5 ÅPNINGSTID

Skolefritidsordninga i Salangen har åpent hver dag før skoletid i tidsrommet 07.15-08.30 og etter skoletid fram til 16.15. Priser og plasstyper vil en finne på kommunens nettsider.

SFO er stengt fem kurs og planleggingsdager samt tre uker på sommeren. Åpningstiden strekker seg fra uke 32 til og med uke 28. Alle barn skal ha fire hele ferieuker. Salangen kommune forbeholder seg retten til å kunne stenge SFO uten å refundere foreldrebetalingen i perioder på inntil tre dager pr skoleår, dersom det er tre barn eller færre som ønsker å benytte SFO.

I forkant av skolens ferier vil det kreves påmelding til SFO slik at vi kan beregne bemanningen ut fra antall påmeldte barn.

Åpningstiden til SFO er lokalisert til Salangen skole.

Barna leveres og hentes av personer som er nedfelt i avtaler med SFO. Det kan lages faste skriftlige avtaler for henting/sending av barna. Dersom disse skriftlige avtaler skal endres, må skolen/SFO ha skriftlig melding om dette.

Det kan også lages skriftlige avtaler på at elevene kan ta buss hjem fra SFO. De elevene som har rett til buss, kan ta buss de dagene de har skole.

Ved forsinket henting kan kommunen kreve et gebyr. Gebyrets størrelse fastsettes av kommunestyret og opplyses på kommunens nettside.

§6 OPPTAK AV BARN

Hovedopptak skjer i perioden mars til mai hvert år og foretas av fagleder og rektor. Søknadsfrist er 1.mars. Nye første klassinger får link til søknadsskjema for SFO gjennom innskrivingsbrev eller annonsering i lokalavisen.

Øvrige barn får beskjed gjennom Salangen kommunes nettside og SFO sin informasjonsside på face book. De som ikke har facebook, informeres via mail.

Melding om opptak av barn skjer som administrativt vedtak jfr. bestemmelser om enkeltvedtak. Vedtak om opptak av barn kan påklages jfr. reglene i forvaltningsloven. Klager behandles av formannskapet.

Søknadsskjema til SFO finnes på Salangen kommune sin hjemmeside.

Opptak i løpet av skoleåret kan skje og gjelder i regelen ut det skoleåret inntaket har funnet sted. Ved søknad etter søknadsfristen vurderer kommunen om det kan tildeles plass. Det kan tas inn barn i kortere perioder dersom det er særlige grunner for det (sykdom i hjemmet o.l.)

§7 RETNINGSLINJER FOR FORELDREBETALING OG OPPSIGELSE

Betalingssatsene fastsettes av kommunestyret. Måltid og frukt inngår i foreldrebetalingen. Fastsatte betalingssatser skal betales for 11 måneder når tildelingen gjelder hele SFO-året, uavhengig av feriestart, dato for oppstart om høsten og høytidsstenging. SFO-årets start regnes fra uke 32.

Kommunen kan kreve foreldrebetaling for inntil tre dager selv om de må stenge SFO i løpet av året. Stengingen må skyldes årsaker som ligger utenfor kommunens kontroll. Eksempler kan være branntilløp, tekniske svikt i skolens bygning o.l.

Det gis anledning til kjøp av sfo-tid dersom SFO har ledig kapasitet. Priser finnes på skolens informasjonsside. Barn som ikke har SFO plass kan kjøpe enkeltdager, men barn som allerede har plass på SFO vil prioriteres.

Søskenmoderasjon er 30% for andre barn og 50% for tredje barn.

Ved barns sykefravær over 14 dager reduseres betalingssatser med 50% for resten av sykeperioden. Legeerklæring forevises.

Oppsigelse av mottatt plass eller oppsigelse av enkeltdager i SFO må skje skriftlig. Oppsigelsestid er en måned regnet fra dato på oppsigelsesbrevet.

Oppsigelse etter 1. mars godtas ikke uten at det foreligger særlige grunner som f. eks flytting, sykdom eller ufrivillig bortfall av inntekt. Seneste virkningstidspunktet for oppsigelse er 31. mars.

Dersom kommunen ikke har mottatt betaling etter purring, eller betalingsavtale er inngått med kommunekasserer, sendes skriftlig melding om at plassen er oppsagt med 14 dagers varsel. Dersom forfalt regning ikke er betalt innen angitt frist, ansees plassen som oppsagt og ny søknad vil ikke bli behandlet før kravet er betalt.

§8 FORSIKRING

Barn i SFO er forsikret på samme måte som barn i grunnskolen.

Referat fra møte i samarbeidsutvalget (SU)/ og skolemiljøutvalget (SMU) ved Salangen skole

Sted: Personalrommet på Salangen skole

Tid: Mandag 7. mai kl 1300

Medlemmer:

Lars-Georg Nordhus

Kenneth Daleng for Tor Ove Talseth

Stine Enoksen Heggelund

Ståle Bakkemo

Hanne Lomås

Harald Rune Fjeldstad

Kjell Ove Jensen

Ingrid Frantzen (SMU)

Martine S Daleng

Ulrikke Thomassen (SMU)

Stian A Løkse

Saksliste

1/18 SFO-vedtekter (SU)

SFO-leder informerte om de reviderte retningslinjene. Endring på åpningstider kan komme etter endringer i antall skoledager for småtrinnet. Vi tar inn i reglene at SFO kun kan stenges i inntil 3 dager pr. år ved lav påmelding.

SU tilslutter seg enstemmig til de reviderte vedtektene.

2/18 Endring i SFO-betaling (SU)

Tidligere har det vært slik at man har betalt pr dag. Pga at SFO dagene har ulik lengde foreslås det nå en annen og mer rettferdig betaling. Forslag ble lagt fram av SFO leder.

Endringen innebærer at man enten betaler for hel eller halv SFO-plass som beregnes ut ifra et system der SFO-uka er delt opp i 14 bolker. Bolkoppsettet tilpasses antall skoledager.

SU tilslutter seg enstemmig til forslaget.

3/18: Mobilfri skole (SMU)

Foreldrene via FAU foreslår at Salangen skole skal bli en mobilfri skole. SMU ber om en videre drøfting i FAU 040618 med ny behandling i SMU etter det.

4/18: Alle elever ute i et friminutt (SMU)

Foreldrene via FAU foreslår at alle elever på ungdomstrinnet skal være ute i ett friminutt hver dag. SMU ber om en videre drøfting i FAU 040618 med ny behandling i SMU etter det.

5/18 Fem dagers skoleuke (SMU)

Forslag fra skolen om endring i timefordelingen på barnetrinnet samt innføring av fem dagers skoleuke. Det innebærer ikke økning i det totale timetallet men i en overgangsperiode på fire år må vi gi mer undervisning slik at alle elevene får det lovmessige timetallet de skal ha. Se vedlagte utredninger.

SMU vedtar enstemmig at Salangen skole bør innføre 5 dagers uke og sier videre at skolen står fritt til å vurdere om timetallet skal økes med en time totalt eller ikke samt plassering av ny kortdag. Plassering av ny kortdag drøftes i skolens personale etter signaler om at det er fornuftig å legge denne til mandag.

6/18 Gratis SFO på tirsdager fram til kl 1410 for elever som slutter etter 4. time. (SMU)

SMU vedtar at skolen kan tilby gratis SFO for alle elever på 1. og 2. trinn på den nye kortdagen mellom kl 1220 og 1415. Dette gjøres fordi det vil lønne seg for skolen.

Referent:

Lars-Georg Nordhus

Rektor, Salangen skole

Vedlegg

Sak 32/18

Madrid
Mod. 32/18

Utredning – fem dagers uke for elever på småtrinnet?

Bakgrunn. Læringsresultater på småtrinnet - over tid har vi hatt lavere resultatoppnåelse enn sammenligningsgrupper, og dermed er det slik at vi ikke når målet som kommunen har satt på måloppnåelse på småtrinnet. Årsakene til resultatene kan være ulike, men vi kommer ikke bort fra at vi har en fag- og timefordeling som gjør at elevene ved Salangen skole får mindre undervisning i starten sammenlignet med mange andre skoler. De får 11,5 % mindre undervisning i løpet av sine to første skoleår enn enkelte andre skoler i regionen. Færre timer gir mindre undervisning. I tillegg til det er det slik at undervisningen er konsentrert på fire dager, noe som gir noen uheldige pedagogiske følger fordi noen basisfagtimer må komme på tidspunkt der elevene er mindre mottakelig for undervisning.

Det at elevene får så få timer de første årene strider mot prinsippene om tidlig innsats, og noen elever tar ikke igjen det tapte. Det er en forventning at resultatene kan forbedres ved en annen organisering, og kanskje vil vi få færre elever på SPU-undervisning?

Hvordan er det ellers i regionen

	1.trinn		2.trinn		3.trinn		4. trinn		Totalt 1 -4
Setermoen	18	24	18	24	20	26,5	20	26,5	101
Øvre Bardu	18	24	18	24	19,5	26	19,5	26	100
Olsborg	18,5	24,5	18,5	24,5	19,75	26,25	19,75	26,25	101,5
Mellombygd	18	24	18	24	20	26,5	20	26,5	101
Karlstad	18,26	24,25	18,26	24,25	19,7	26,25	19,7	26,25	101
Elvetun	16,7	22,25	18,4	24,5	19,5	26	19,5	26	98,75
Lavangen	18	24	18	24	18	24	18	24	96
Salangen	16,5	22	16,5	22	19,5	26	20,25	27	97

Gult: omregnet til 45-minutter.

Forslag til ny organisering:

I ny organisering har vi økt timetallet totalt med en time for småtrinnet. Dette tas av tidlig innsatstimer og gjøres for at det for at kortdagene til eleven (fra 3. klasse) skal bli på samme ukedag. Det bør vurderes om det blir gitt gratis SFO til 1. og 2.klasselever fra kl. 1220 – 1405, (i skolen 5. og 6. time) på tirsdag og fredag. Ved 40 elever og fire voksne til stede vil medføre en besparelse på ca 1000 pr dag i forhold til midtskyss.

\Trinn	1	2	3	4	5	6	7
Gjeldende	22	22	26	27	29	29	30
Forslag	24	24	26	26	28	28	30
	Kort tirsdag, onsdag og fredag	Kort tirsdag, onsdag og fredag	Kort onsdag og fredag	Kort onsdag og fredag	Kort onsdag	Kort onsdag	

Kostnader ut over dagens kostnader:

- Timetallet økes med en 45-min time: Kostnad 30 000,-
- En ekstra midtskyss: 3180 * 38 = 120840,-
- Denne kan reduseres dersom man gir gratistilbud om SFO på tirsdager for elever i første og andre klasse. Gitt at 40 elever benytter seg av tilbudet vil vi måtte beregne 4 voksne må jobbe i disse to timene. Kostnaden blir ca 1900 kr pr dag => 72 200,- pr år. I så fall må skolemiljøutvalget uttale seg i saken om gratis SFO.
    - Dette gir en total kostnad pr år:
        - Med busstransport: 151 000,-
        - Uten buss, gratis SFO: 103 000,-

Timefordeling i overgangsperioden:

Tabellen viser hva dagens (17/18) klasse må ha av timer de neste årene for å få nok timer.

	2. år	3. år	4. år	5. år	6.år	7.år	Kostnad
1.klasse	24	26	27 (1)	28	28	30	1 time
2.klasse		26	27(1)	29 (1)	29(1)	30	3 timer
3. klasse			27(1)	29 (1)	29(1)	30	3 timer
4. klasse				29(1)	29(1)	30	2 timer
5. klasse					29(1)	30	1 timer
6. klasse						30	0 timer

Timeforbruk i overgangsperioden – 186 uketimer er det normale

18/19	24+24+27+27+29+29+30	190 (4)

19/20	24+24+26+27+29+29+30	190 (4)
20/21	24+24+26+27+29+29+30	190 (4)
21/22	24+24+26+26+28+29+30	187 (1)
22/23	24+24+26+26+28+28+30	186 (0)
23/24	24+24+26+26+28+28+30	186 (0)

Som vi ser vil vi måtte ha en overgangsperiode ut skoleåret 21/22, dvs 4 år framover.

Kostnader pr år i forhold til dagens kostnader:

	Gratis SFO	Ekstra timer	Årlig kostnad
18/19	103 000,-	120 000,-	223 000,-
19/20	103 000,-	120 000,-	223 000,-
20/21	103 000,-	120 000,-	223 000,-
21/22	103 000,-	30 000,-	133 000,-
Deretter	103 000,-		

Referat fra møte i samarbeidsutvalget (SU)/ og skolemiljøutvalget (SMU) ved Salangen skole

Sted: Personalrommet på Salangen skole

Tid: Mandag 7. mai kl 1300

Medlemmer:

Lars-Georg Nordhus

Kenneth Daleng for Tor Ove Talseth

Stine Enoksen Heggelund

Ståle Bakkemo

Hanne Lomås

Harald Rune Fjeldstad

Kjell Ove Jensen

Ingrid Frantzen (SMU)

Martine S Daleng

Ulrikke Thomassen (SMU)

Stian A Løkse

Saksliste

1/18 SFO-vedtekter (SU)

SFO-leder informerte om de reviderte retningslinjene. Endring på åpningstider kan komme etter endringer i antall skoledager for småtrinnet. Vi tar inn i reglene at SFO kun kan stenges i inntil 3 dager pr. år ved lav påmelding.

SU tilslutter seg enstemmig til de reviderte vedtektene.

2/18 Endring i SFO-betaling (SU)

Tidligere har det vært slik at man har betalt pr dag. Pga at SFO dagene har ulik lengde foreslås det nå en annen og mer rettferdig betaling. Forslag ble lagt fram av SFO leder.

Endringen innebærer at man enten betaler for hel eller halv SFO-plass som beregnes ut ifra et system der SFO-uka er delt opp i 14 bolker. Bolkoppsettet tilpasses antall skoledager.

SU tilslutter seg enstemmig til forslaget.

3/18: Mobilfri skole (SMU)

Foreldrene via FAU foreslår at Salangen skole skal bli en mobilfri skole. SMU ber om en videre drøfting i FAU 040618 med ny behandling i SMU etter det.

4/18: Alle elever ute i et friminutt (SMU)

Foreldrene via FAU foreslår at alle elever på ungdomstrinnet skal være ute i ett friminutt hver dag. SMU ber om en videre drøfting i FAU 040618 med ny behandling i SMU etter det.

5/18 Fem dagers skoleuke (SMU)

Forslag fra skolen om endring i timefordelingen på barnetrinnet samt innføring av fem dagers skoleuke. Det innebærer ikke økning i det totale timetallet men i en overgangsperiode på fire år må vi gi mer undervisning slik at alle elevene får det lovmessige timetallet de skal ha. Se vedlagte utredninger.

SMU vedtar enstemmig at Salangen skole bør innføre 5 dagers uke og sier videre at skolen står fritt til å vurdere om timetallet skal økes med en time totalt eller ikke samt plassering av ny kortdag. Plassering av ny kortdag drøftes i skolens personale etter signaler om at det er fornuftig å legge denne til mandag.

6/18 Gratis SFO på tirsdager fram til kl 1410 for elever som slutter etter 4. time. (SMU)

SMU vedtar at skolen kan tilby gratis SFO for alle elever på 1. og 2. trinn på den nye kortdagen mellom kl 1220 og 1415. Dette gjøres fordi det vil lønne seg for skolen.

Referent:

Lars-Georg Nordhus

Rektor, Salangen skole

Utdanningsforbundet ved Salangen skole sin uttalelse om "Utredning-fem dagers skole for elever på småtrinnet".

Fem dagers uke for småtrinnet vil i hovedsak få tre konsekvenser. Det er:

- fem dager på skolen i stedet for fire
- timetallet på småtrinnet blir utvidet med 1 time
- timer blir flyttet fra mellomtrinnet til småtrinnet

Pedagogisk:

Målet til skolen og kommunen er at vi skal ligge på landsgjennomsnittet på de nasjonale prøvene. Etter småtrinnet har vi over tid hatt lavere resultatoppnåelse enn ønskelig. Fem dagers uke kan gi noen positive effekter som kan ha betydning for læringsutbyttet til elevene.

Vi har erfart at det er en fordel for elevene å ha undervisning tidlig på dagen. Da er ungene mest konsentrert og får større utbytte av undervisninga. Med fem dagers uke får elevene en ekstra dag, hver uke, med undervisning tidlig på dagen.

Lange undervisningsdager er tungt for elevene. Mange elever blir slitne og ukonsentrerte på slutten av dagen. Dette kan føre til at elevene ikke får godt nok utbytte av den undervisningen de får, selv om skolen tilpasser undervisningen så langt det lar seg gjøre. Med fem dagers uke vil elevene få færre lange dager med undervisning.

Ved å forskyve timer fra mellomtrinn til småtrinn vil også innholdet i undervisninga forskyves/gjøres om. Vi kan da bruke mer tid i den grunnleggende læringa. Vi ser det som viktig å få elevene fort i gang med lesing og skriving, da trengs det trening tidlig.

Kostnader:

Ut fra rektors beregninger vil det øke kostnadene med 223 000 de første årene, og 133 000 etter hvert. Etter vår mening er 133 000 kr en lav kostnad i forhold til de pedagogiske fordelene alle elevene våre får dra nytte av.

En slik kostnad kan ikke skolen dekke innen sitt budsjett. Vi ser det som nødvendig å øke budsjettet til skolen tilsvarende.

Vi ser at andre skoler, eks. byskoler som ikke får ekstra busskostnader ved fem dagers skole, velger at elevene skal være på skolen fem dager i uka.

Ulempe:

Det vil ikke være mulig for foresatte å ha fridag en dag i uka sammen med barna sine. I dag er 38 av 50 barn, fra 1. og 2. klasse, på SFO på onsdagene (sin "fridag").

Konklusjon:

Utdanningsforbundet ved skolen vurderer det slik at det er lav kostnad i forhold til de pedagogiske fordelene det vil gi å ha elevene på skolen fem dager i uka. Vi ønsker å nå målet for læringsresultater som kommunen har satt for småtrinnet, og vi tror at de pedagogiske fordelene fem-dagers uke gir kan hjelpe oss mot målet. Derfor ønsker Utdanningsforbundet ved Salangen skole fem-dagers skole for småtrinnet.

Utdanningsforbundet ved Salangen skole.

Vedlegg

Sak 33/18

Vedlegg

Sak 33/18

KOMMUNEPLAN - INNLEDENDE PROSESS

Saksbehandler:	Tore Uthaug	Arkiv: 141
Arkivsaksnr.:	16/76	

Saksnr.:	**Utvalg**	**Møtedato**
6/16	Formannskap	03.02.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:
Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte viktige mål og oppgaver i kommunen. Status for Salangen kommune er at gjeldende kommuneplaner er vedtatt i 1994, og er utdatert i forhold til å fungere som planleggingsverktøy. Dette oppleves til stadighet i saksbehandling av enkeltsaker, særlig innenfor arealforvaltning.

Ved revisjonen av Plan- og bygningsloven, vedtatt i 2009, ble det også satt krav til at kommunene minst en gang i hver valgperiode skal vedta en kommunal planstrategi. Salangen kommunes gjeldende planstrategi er vedtatt i sak 44/2012.

Planstrategien er første skritt i kommunens langsiktige planlegging. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen.

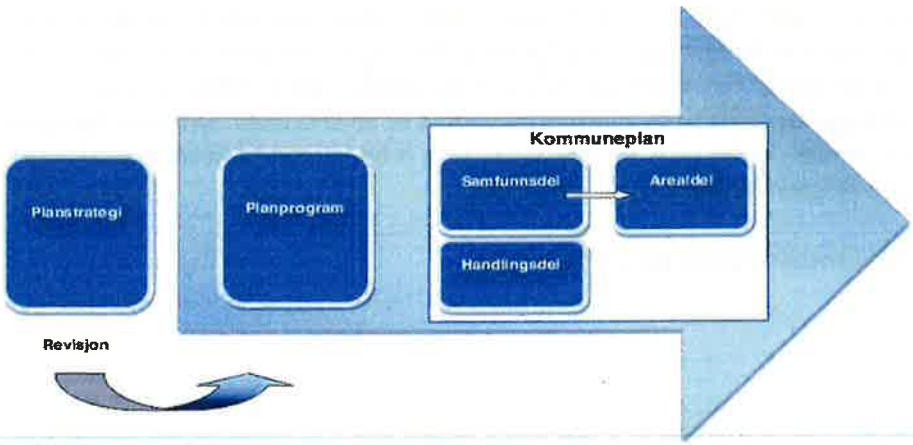

Figur 1: Kommuneplanprosessen.

Planprogrammet som også fanger opp planstrategien vil da være første trinn i revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Det utarbeides da et felles planprogram for denne prosessen. Loven legger vekt på at planprogrammet er et fleksibelt verktøy, som skal tilpasses den konkrete plansituasjon og planbehov. Samtidig er det viktig at planprogrammet har en innretning og et innhold som gir grunnlag for medvirkning i planprosessen.
Planprogrammet skal også gi berørte statlige og regionale organer et grunnlag for å vurdere om planen kan komme i konflikt med nasjonale eller regionale interesser.

Planprogrammet skal omfatte følgende hovedpunkter:

1. *Formålet med planarbeidet*

Planprogrammet skal beskrive formålet med plan arbeidet, tydeliggjøre behovet for spesifikke utredninger og belyse opplegget for medvirkning i planarbeidet.

2. *Planprosesser med frister og deltagere*

Planprogrammet skal beskrive hvordan planarbeidet skal organiseres, hvem som skal delta i det løpende arbeidet, og hvordan fremdriften i arbeidet skal være.

3. *Opplegg for medvirkning*

I planprogrammet skal det synliggjøres hvilke medvirkningsprosser det legges opp til. Det gjelder å sikre god politisk forankring av planen slik at den kan bli et styrende politisk dokument som blir brukt som et grunnlag for utvikling i kommunen. Dette kan sikres ved brede og inkluderende politiske prosesser i forbindelse med utarbeiding av planen.

4. *Beskrivelse av hvilke alternativer som vil bli vurdert*

Hovedpoenget er da å finne ut hvilke utfordringer kommunen vil prioritere ut over lovpålagte og andre nødvendige oppgaver. Det kan gis en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi føringer til og bidra til samordning av sektorvise planer. Hvis det er hensiktsmessig kan planprogrammet belyse hvilke alternative muligheter man organisatorisk har for å løse kommunale oppgaver, eksempelvis at de løses innenfor eksisterende tjenesteområder, som tverrsektorielle oppgaver eller ved interkommunalt samarbeid.

5. *Behov for utredning*

Planprogrammets hovedoppgave er å tydeliggjøre og avklare hva som skal behandles i kommuneplanen. Videre er det viktig å få avklart hvilke tema man skal konsentrere seg om i den aktuelle revideringen av kommuneplanen. Dette gjelder både lokalpolitisk, i forhold til sentrale myndigheter og allmennheten. Revisjon av kommuneplanen med de kravene som stilles til utredninger og analyse av samfunnsutvikling er en krevende oppgaver ressursmessig, men for Salangen kommune er det gjort en ikke ubetydelig jobb knyttet til kommunereformen som er høyst relevant i denne sammenheng.

6. *Eks. på innholdsregister for planprogram:*

1 **Bakgrunn for planarbeidet 3**
2 **Oppdals muligheter og utfordringer 4**
2.1 Kommunens ulike roller 5
2.2 Kommuneplanlegging 6
2.2.1 Kommunal planstrategi 7
2.3 Visjon og overordna mål for Oppdal kommune 7
3 **Felles planforutsetninger 8**
4 **Hvordan skal Oppdalssamfunnet utvikles? 12**
4.1 Bærekraftig utvikling, klima og energi 13
4.2 Befolkningsutvikling 13
4.3 Sysselsettings- og næringsutvikling 14
4.4 Teknisk infrastruktur, beredskapshensyn og samfunnssikkerhet 15
4.5 Barnehage og skole 15
4.6 Kultur, idrett og friluftsliv 15
4.7 Et inkluderende samfunn 15
4.8 Helse og omsorg 15
4.9 Bruksendring, omdisponering av fritidsbebyggelse/bolig 16
5 **Prosess og opplegg for medvirkning 17**
5.1 «Oppdal så klart? i 2025» - dialog om Oppdals utvikling og framtid 18
5.1.1 Hva sier scenarioene om utviklingen i Oppdal? 19
5.2 Temamøte om samfunnsdelen i Oppdal kommunestyre 20
5.3 Opplegg for medvirkning 20
6 **Forholdet til kommuneplanens arealdel 21**
6.1 Konsekvensutredning av nye byggeområder 23
7 **Fremdriftsplan 24**
7.1 Organisering av kommuneplanprosessen 25
7.2 Fremdriftsplan - milepæler 25
7.3 Formelle høringsparter 26

Administrasjonssjefens vurderinger:

Behovet for revisjon av kommuneplaner for Salangen er overmoden. Særlig innefor arealdelen oppleves dette som utfordrende. Det er derfor viktig at arbeidet nå prioriteres.

Samtidig er dette et gunstig tidspunkt å dra i gang denne prosessen. Vi har forholdsvis nylig gjennomført et kommunevalg, hvor nye politikere så smått begynner å få en oversikt over kommunens plikter, utfordringer og muligheter. Nåværende politikere får da mulighet til å bringe kommuneplanene frem til endelig vedtak.

For å skape en helhet i kommuneplanene, anser administrasjonssjefen det som fornuftig å gjennomføre en samlet revisjon at disse. Det vil bidra til å skape en rød tråd fra planstrategien, gjennom samfunnsplanen og ut i arealplanen. Det er også i tråd med intensjonen i Plan- og bygningslove.

Første trinn i denne sammenheng er da som nevnt å får på plass et planprogram. Dette i seg selv betinger involverings- og høringsprosesser, både lokalt og mot sektormyndigheter etc. Tidlig i planprosessen bør kommunen ta opp visjoner eller scenarier som kan gi føringer for kommunens overordnete mål og satsingsområder. Det er også viktig å legge opp til overordnede strategiske diskusjoner. Planprogrammet kan være en arena for å belyse dette og sette rammer for det videre kommuneplanarbeidet.

Det er således viktig at arbeidet ikke blir en administrativ øvelse, men at arbeidet blir organisert slik at det endelige planverket blir et reelt arbeidsverktøy, både politisk og administrativt.

Iht. delegasjonsreglementet er Ressursutvalget i utgangspunktet delegert oppgaver iht. Plan- og bygningsloven og fungerer derved som planutvalg. Men samtidig presiseres det i reglementet at planer og tiltak av overordnet art skal avgjøres av kommunestyret. Dvs. dette er ikke delegert.

I og med at både planstrategi og samfunnsplan favner om kommunens samlede virksomhet, anser administrasjonssjefen det slik at det vil være mest naturlig at formannskapet innehar rollen som styringsgruppe i forhold til utarbeidelse av planprogram og samfunnsplan. For den delen av planprogrammet som gjelder arealplan så bør dette behandles av ressursutvalget . Det vil skape en rød tråd til videre arbeid med selve arealplanen.

Administrasjonssjefen ønsker ta en innledende diskusjon som går på organisering, involvering og videre prosess knyttet til planarbeidet.

Administrasjonssjefens innstilling:

Administrasjonssjefen pålegges å utarbeider en endelig plan for organisering, involvering og videre prosess i planarbeidet (prosessplan). Denne legges frem for politisk behandling i neste møte i formannskap og kommunestyre. Endelig vedtatt plan danner grunnlag for utarbeidelse av planprogram.

Frode Skuggedal
administrasjonssjef

Tore Uthaug
saksbehandler

KOMMUNEPLAN - INNLEDENDE PROSESS

Saksbehandler:	Tore Uthaug	Arkiv: 141
Arkivsaksnr.:	16/76	

Saksnr.:	**Utvalg**	**Møtedato**
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:

Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte viktige mål og oppgaver i kommunen. Status for Salangen kommune er at gjeldende kommuneplaner er vedtatt i 1994, og er utdatert i forhold til å fungere som planleggingsverktøy. Dette oppleves til stadighet i saksbehandling av enkeltsaker, særlig innenfor arealforvaltning.

Ved revisjonen av Plan- og bygningsloven, vedtatt i 2009, ble det også satt krav til at kommunene minst en gang i hver valgperiode skal vedta en kommunal planstrategi. Salangen kommunes gjeldende planstrategi er vedtatt i sak 44/2012.

Planstrategien er første skritt i kommunens langsiktige planlegging. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen.

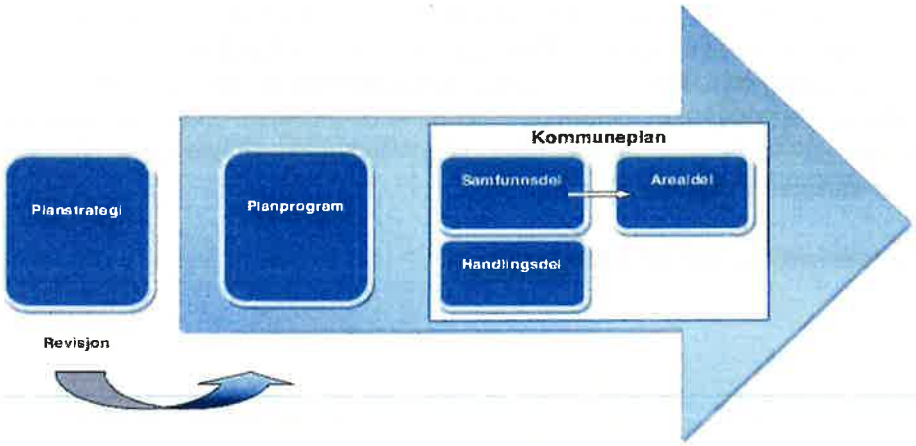

Figur 1: Kommuneplanprosessen

Planprogrammet som også fanger opp planstrategien vil da være første trinn i revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Det utarbeides da et felles planprogram for denne prosessen. Loven legger vekt på at planprogrammet er et fleksibelt verktøy, som skal tilpasses den konkrete plansituasjon og planbehov. Samtidig er det viktig at planprogrammet har en innretning og et innhold som gir grunnlag for medvirkning i planprosessen.
Planprogrammet skal også gi berørte statlige og regionale organer et grunnlag for å vurdere om planen kan komme i konflikt med nasjonale eller regionale interesser.

Planprogrammet skal omfatte følgende hovedpunkter:

1. *Formålet med planarbeidet*

Planprogrammet skal beskrive formålet med plan arbeidet, tydeliggjøre behovet for spesifikke utredninger og belyse opplegget for medvirkning i planarbeidet.

2. *Planprosesser med frister og deltagere*

Planprogrammet skal beskrive hvordan planarbeidet skal organiseres, hvem som skal delta i det løpende arbeidet, og hvordan fremdriften i arbeidet skal være.

3. *Opplegg for medvirkning*

I planprogrammet skal det synliggjøres hvilke medvirkningsprosser det legges opp til. Det gjelder å sikre god politisk forankring av planen slik at den kan bli et styrende politisk dokument som blir brukt som et grunnlag for utvikling i kommunen. Dette kan sikres ved brede og inkluderende politiske prosesser i forbindelse med utarbeiding av planen.

4. *Beskrivelse av hvilke alternativer som vil bli vurdert*

Hovedpoenget er da å finne ut hvilke utfordringer kommunen vil prioritere ut over lovpålagte og andre nødvendige oppgaver. Det kan gis en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi føringer til og bidra til samordning av sektorvise planer. Hvis det er hensiktsmessig kan planprogrammet belyse hvilke alternative muligheter man organisatorisk har for å løse kommunale oppgaver, eksempelvis at de løses innenfor eksisterende tjenesteområder, som tverrsektorielle oppgaver eller ved interkommunalt samarbeid.

5. *Behov for utredning*

Planprogrammets hovedoppgave er å tydeliggjøre og avklare hva som skal behandles i kommuneplanen. Videre er det viktig å få avklart hvilke tema man skal konsentrere seg om i den aktuelle revideringen av kommuneplanen. Dette gjelder både lokalpolitisk, i forhold til sentrale myndigheter og allmennheten. Revisjon av kommuneplanen med de kravene som stilles til utredninger og analyse av samfunnsutvikling er en krevende oppgaver ressursmessig, men for Salangen kommune er det gjort en ikke ubetydelig jobb knyttet til kommunereformen som er høyst relevant i denne sammenheng.

6. *Eks. på innholdsregister for planprogram:*

1 Bakgrunn for planarbeidet 3
2 Oppdals muligheter og utfordringer 4
2.1 Kommunens ulike roller 5
2.2 Kommuneplanlegging 6
2.2.1 Kommunal planstrategi 7
2.3 Visjon og overordna mål for Oppdal kommune 7
3 Felles planforutsetninger 8
4 Hvordan skal Oppdalssamfunnet utvikles? 12
4.1 Bærekraftig utvikling, klima og energi 13
4.2 Befolkningsutvikling 13
4.3 Sysselsettings- og næringsutvikling 14
4.4 Teknisk infrastruktur, beredskapshensyn og samfunnssikkerhet 15
4.5 Barnehage og skole 15
4.6 Kultur, idrett og friluftsliv 15
4.7 Et inkluderende samfunn 15
4.8 Helse og omsorg 15
4.9 Bruksendring, omdisponering av fritidsbebyggelse/bolig 16
5 Prosess og opplegg for medvirkning 17
5.1 «Oppdal så klart? i 2025» - dialog om Oppdals utvikling og framtid 18
5.1.1 Hva sier scenarioene om utviklingen i Oppdal? 19
5.2 Temamøte om samfunnsdelen i Oppdal kommunestyre 20
5.3 Opplegg for medvirkning 20
6 Forholdet til kommuneplanens arealdel 21
6.1 Konsekvensutredning av nye byggeområder 23
7 Fremdriftsplan 24
7.1 Organisering av kommuneplanprosessen 25
7.2 Fremdriftsplan - milepæler 25
7.3 Formelle høringsparter 26

Administrasjonssjefens vurderinger:

Behovet for revisjon av kommuneplaner for Salangen er overmoden. Særlig innefor arealdelen oppleves dette som utfordrende. Det er derfor viktig at arbeidet nå prioriteres.

Samtidig er dette et gunstig tidspunkt å dra i gang denne prosessen. Vi har forholdsvis nylig gjennomført et kommunevalg, hvor nye politikere så smått begynner å få en oversikt over kommunens plikter, utfordringer og muligheter. Nåværende politikere får da mulighet til å bringe kommuneplanene frem til endelig vedtak.

For å skape en helhet i kommuneplanene, anser administrasjonssjefen det som fornuftig å gjennomføre en samlet revisjon at disse. Det vil bidra til å skape en rød tråd fra planstrategien, gjennom samfunnsplanen og ut i arealplanen. Det er også i tråd med intensjonen i Plan- og bygningslove.

Første trinn i denne sammenheng er da som nevnt å får på plass et planprogram. Dette i seg selv betinger involverings- og høringsprosesser, både lokalt og mot sektormyndigheter etc. Tidlig i planprosessen bør kommunen ta opp visjoner eller scenarier som kan gi føringer for kommunens overordnete mål og satsingsområder. Det er også viktig å legge opp til overordnede strategiske diskusjoner. Planprogrammet kan være en arena for å belyse dette og sette rammer for det videre kommuneplanarbeidet.

Det er således viktig at arbeidet ikke blir en administrativ øvelse, men at arbeidet blir organisert slik at det endelige planverket blir et reelt arbeidsverktøy, både politisk og administrativt.

Iht. delegasjonsreglementet er Ressursutvalget i utgangspunktet delegert oppgaver iht. Plan- og bygningsloven og fungerer derved som planutvalg. Men samtidig presiseres det i reglementet at planer og tiltak av overordnet art skal avgjøres av kommunestyret. Dvs. dette er ikke delegert.

I og med at både planstrategi og samfunnsplan favner om kommunens samlede virksomhet, anser administrasjonssjefen det slik at det vil være mest naturlig at formannskapet innehar rollen som styringsgruppe i forhold til utarbeidelse av planprogram og samfunnsplan. For den delen av planprogrammet som gjelder arealplan så bør dette behandles av ressursutvalget . Det vil skape en rød tråd til videre arbeid med selve arealplanen.

Administrasjonssjefen ønsker ta en innledende diskusjon som går på organisering, involvering og videre prosess knyttet til planarbeidet.

Administrasjonssjefens innstilling:

Administrasjonssjefen pålegges å utarbeider en endelig plan for organisering, involvering og videre prosess i planarbeidet (prosessplan). Denne legges frem for politisk behandling i neste møte i formannskap og kommunestyre. Endelig vedtatt plan danner grunnlag for utarbeidelse av planprogram.

Formannskap vedtok den 03.02.2016 saksnr. 6/16 slik innstilling:

Administrasjonssjefen pålegges å utarbeider en endelig plan for organisering, involvering og videre prosess i planarbeidet (prosessplan). Denne legges frem for politisk behandling i neste møte i formannskap og kommunestyre. Endelig vedtatt plan danner grunnlag for utarbeidelse av planprogram.

Enstemmig vedtatt som innstilling til kommunestyret

KOMMUNEPLAN - INNLEDENDE PROSESS

Saksbehandler: Tore Uthaug
Arkivsaksnr.: 16/76
Arkiv: 141

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016
57/16	Formannskap	01.09.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:
Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte viktige mål og oppgaver i kommunen. Status for Salangen kommune er at gjeldende kommuneplaner er vedtatt i 1994, og er utdatert i forhold til å fungere som planleggingsverktøy. Dette oppleves til stadighet i saksbehandling av enkeltsaker, særlig innenfor arealforvaltning.

Ved revisjonen av Plan- og bygningsloven, vedtatt i 2009, ble det også satt krav til at kommunene minst en gang i hver valgperiode skal vedta en kommunal planstrategi. Salangen kommunes gjeldende planstrategi er vedtatt i sak 44/2012.

Planstrategien er første skritt i kommunens langsiktige planlegging. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen.

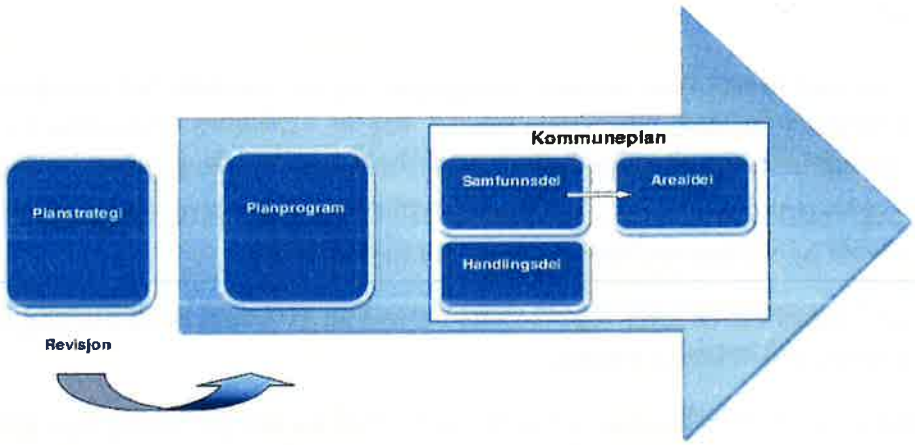

Figur 1: Kommuneplanprosessen.

Planprogrammet som også fanger opp planstrategien vil da være første trinn i revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Det utarbeides da et felles planprogram for denne prosessen. Loven legger vekt på at planprogrammet er et fleksibelt verktøy, som skal tilpasses

den konkrete plansituasjon og planbehov. Samtidig er det viktig at planprogrammet har en innretning og et innhold som gir grunnlag for medvirkning i planprosessen.

Planprogrammet skal også gi berørte statlige og regionale organer et grunnlag for å vurdere om planen kan komme i konflikt med nasjonale eller regionale interesser.

Opplegg for gjennomføring av dette planarbeidet har tidligere vært presentert for Formannskapet og Kommunestyret.

Administrasjonssjefens vurderinger:
Fremlagte planstrategi med planprogram for samfunnsplan og arealplan er utarbeidet i tråd med prosesskrav i Plan og bygningsloven med tilhørende veiledere. Som tidligere orientert, så anser administrasjonssjefen det som fornuftig å gjennomføre en samlet revisjon at disse, for derved å skape en helhet i kommuneplanene. Det vil bidra til å skape en rød tråd fra planstrategien, gjennom samfunnsplanen og ut i arealplanen. Det er også i tråd med intensjonen i Plan- og bygningslove.

Det er viktig at arbeidet ikke blir en administrativ øvelse, men at arbeidet blir organisert slik at det endelige planverket blir et reelt arbeidsverktøy, både politisk og administrativt.

Dette betinger tidlige involverings- og høringsprosesser, både lokalt og mot sektormyndigheter etc. Tidlig i planprosessen bør kommunen ta opp visjoner eller scenarier som kan gi føringer for kommunens overordnete mål og satsingsområder. Det er også viktig å legge opp til overordnede strategiske diskusjoner. Planprogrammet kan være en arena for å belyse dette og sette rammer for det videre kommuneplanarbeidet.

Planprogrammet bygger i stor grad på utredninger knyttet til kommunereformen, samt generell kunnskap om utfordringer og behov i Salangensamfunnet. I tillegg foreligger en del overordnede føringer fra fylkeskommunal og statlig nivå. Dette er også søkt fanget opp der det er relevant for oss.

Planstrategi har vært tema i kommunens ledergruppe, og det samlede dokumentet skal behandles i Fylkeskommunens planforum den 25. august. Gjennom Planforum vil vi få tidlige innspill fra høringsinstanser på planprogram og forhold som bør fanges opp i planprosessen.

Jfr. Plan og bygningsloven § 11-12, skal berørte offentlige organer og andre interesserte varsles om formål og viktige problemstillinger for planarbeidet.

Det skal alltid kunngjøres en melding om dette i minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og gjennom elektroniske medier.

Videre så fastslår § 11-13 at forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Administrasjonssjefens innstilling:

1. I medhold av plan- og bygningslovens §§ 11-12, vedtar Salangen kommune formell oppstart av kommuneplanens samfunns- og arealdel.
2. Vedlagte planprogram legges fram til offentlig ettersyn og sendes på høring til aktuelle parter, jfr. 11-13, og § 4-1.

Frode Skuggedal
Administrasjonssjef

Tore Uthaug
Kommune- og samfunnsplanlegger

PLANSTRATEGI OG PLANPROGRAM KOMMUNEPLAN- VARSEL OM OPPSTART OG GODKJENNING AV FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR SAMFUNNS- OG AREALPLAN

Saksbehandler:	Tore Uthaug	Arkiv: 141
Arkivsaksnr.:	16/76	

Saksnr.:	**Utvalg**	**Møtedato**
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016
/	Formannskap	
/	Formannskap	
57/16	Formannskap	01.09.2016
54/16	Kommunestyre	12.09.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:
Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte viktige mål og oppgaver i kommunen. Status for Salangen kommune er at gjeldende kommuneplaner er vedtatt i 1994, og er utdatert i forhold til å fungere som planleggingsverktøy. Dette oppleves til stadighet i saksbehandling av enkeltsaker, særlig innenfor arealforvaltning.

Ved revisjonen av Plan- og bygningsloven, vedtatt i 2009, ble det også satt krav til at kommunene minst en gang i hver valgperiode skal vedta en kommunal planstrategi. Salangen kommunes gjeldende planstrategi er vedtatt i sak 44/2012.

Planstrategien er første skritt i kommunens langsiktige planlegging. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen.

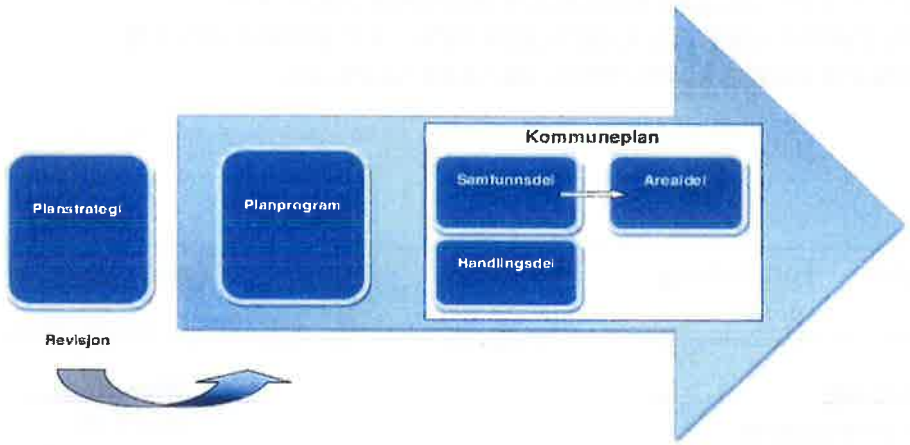

Figur 1: Kommuneplanprosessen.

Planprogrammet som også fanger opp planstrategien vil da være første trinn i revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Det utarbeides da et felles planprogram for denne prosessen. Loven legger vekt på at planprogrammet er et fleksibelt verktøy, som skal tilpasses den konkrete plansituasjon og planbehov. Samtidig er det viktig at planprogrammet har en innretning og et innhold som gir grunnlag for medvirkning i planprosessen.

Planprogrammet skal også gi berørte statlige og regionale organer et grunnlag for å vurdere om planen kan komme i konflikt med nasjonale eller regionale interesser.

Opplegg for gjennomføring av dette planarbeidet har tidligere vært presentert for Formannskapet og Kommunestyret.

Administrasjonssjefens vurderinger:
Fremlagte planstrategi med planprogram for samfunnsplan og arealplan er utarbeidet i tråd med prosesskrav i Plan og bygningsloven med tilhørende veiledere. Som tidligere orientert, så anser administrasjonssjefen det som fornuftig å gjennomføre en samlet revisjon at disse, for derved å skape en helhet i kommuneplanene. Det vil bidra til å skape en rød tråd fra planstrategien, gjennom samfunnsplanen og ut i arealplanen. Det er også i tråd med intensjonen i Plan- og bygningslove.

Det er viktig at arbeidet ikke blir en administrativ øvelse, men at arbeidet blir organisert slik at det endelige planverket blir et reelt arbeidsverktøy, både politisk og administrativt.

Dette betinger tidlige involverings- og høringsprosesser, både lokalt og mot sektormyndigheter etc. Tidlig i planprosessen bør kommunen ta opp visjoner eller scenarier som kan gi føringer for kommunens overordnete mål og satsingsområder. Det er også viktig å legge opp til overordnede strategiske diskusjoner. Planprogrammet kan være en arena for å belyse dette og sette rammer for det videre kommuneplanarbeidet.

Planprogrammet bygger i stor grad på utredninger knyttet til kommunereformen, samt generell kunnskap om utfordringer og behov i Salangensamfunnet. I tillegg foreligger en del overordnede føringer fra fylkeskommunal og statlig nivå. Dette er også søkt fanget opp der det er relevant for oss.

Planstrategi har vært tema i kommunens ledergruppe, og det samlede dokumentet skal behandles i Fylkeskommunens planforum den 25. august. Gjennom Planforum vil vi få tidlige innspill fra høringsinstanser på planprogram og forhold som bør fanges opp i planprosessen.

Jfr. Plan og bygningsloven § 11-12, skal berørte offentlige organer og andre interesserte varsles om formål og viktige problemstillinger for planarbeidet.

Det skal alltid kunngjøres en melding om dette i minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og gjennom elektroniske medier.

Videre så fastslår § 11-13 at forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Administrasjonssjefens innstilling:

1. I medhold av plan- og bygningslovens §§ 11-12, vedtar Salangen kommune formell oppstart av kommuneplanens samfunns- og arealdel.
2. Vedlagte planprogram legges fram til offentlig ettersyn og sendes på høring til aktuelle parter, jfr. 11-13, og § 4-1.

Formannskap vedtok den 01.09.2016 saksnr. 57/16 slik innstilling:

1. I medhold av plan- og bygningslovens §§ 11-12, vedtar Salangen kommune formell oppstart av kommuneplanens samfunns- og arealdel.
2. Vedlagte planprogram legges fram til offentlig ettersyn og sendes på høring til aktuelle parter, jfr. 11-13, og § 4-1.

Enstemmig vedtatt som innstilling til kommunestyret

KOMMUNAL PLANSTRATEGI - VEDTAKSBEHANDLING

Saksbehandler:	Tore Uthaug	Arkiv: 141
Arkivsaksnr.:	16/76	

Saksnr.:	**Utvalg**	**Møtedato**
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016
/	Formannskap	
57/16	Formannskap	01.09.2016
54/16	Kommunestyre	12.09.2016
98/16	Formannskap	01.12.2016
99/16	Formannskap	01.12.2016

Sakens dokumenter:
-Forslag til planprogram med planstrategi - revisjon kommuneplan 2017-2027
-Høringsuttalelser
-Planstrategi 2016-2019 Salangen kommune

Sakens fakta:
I henhold til plan- og bygningslovens § 10-1 skal kommunestyret minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Den kommunale planstrategien er ikke en plantype, men et hjelpemiddel for den politiske prioriteringen av kommunens planbehov i kommunestyreperioden. Formålet med den kommunale planstrategien er å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. Planstrategi med planprogram for samfunnsplan og arealplan ble utarbeidet i tråd med prosesskrav i Plan og bygningsloven med tilhørende veiledere som et felles dokument.

I kommunestyresak 54/16 ble planstrategi med planprogram vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn. Frist for innspill/merknader var satt til 15.11.2016. Ved fristen utløp er det kommet innspill fra fire høringsinstanser. Innspill retter seg både mot planstrategi og planprogram. Men mye av det som fremkommer er, etter administrasjonssjefens syn, kommentarer og veiledninger knyttet til det videre arbeidet med kommuneplan. Det som er direkte innspill som medfører justering av høringsdokumentet, blir behandlet og kommentert særskilt i innstillingen. Det øvrige fremkommer som vedlegg til saken.

I tillegg er det mottatt to høringsinnspill etter fristens utløp. Troms Fylkeskommune ba om utsatt frist til 18.11.16. og fikk innvilget det, men høringsdokumentet er ikke registrert inn hos Salangen kommune før 24.11.16. Også innspill fra Kystverket er datert og mottatt etter fristen. Administrasjonssjefen har valgt å ta begge innspillene til orientering.

Administrasjonssjefens vurderinger:

For at planstrategien skal være et enkelt tilgjengelig dokument for ettertiden, er den i vedtakssammenheng tatt ut av det samlede høringsdokument og behandlet separat.

Høringsinstansene har kommet med innspill som her er gjengitt i utdrag (for samlet innspill – se vedlegg) og behandlet som følgende:

Høringssvar	Administrasjonssjefens vurdering
Fylkesmanne i Troms *Samfunnssikkerhet og beredskap:* Det anbefales at planstrategien innholder drøftinger av kommunes strategiske valg knyttet til samfunnssikkerhet, herunder planbehov på området. Salangen kommune har en helhetlig ROS-analyse som er vedtatt i kommunestyret. Planstrategien gjenspeiler imidlertid ikke de utfordringer Salangen kommune har knyttet til ivaretagelse av samfunnssikkerhet. Det anbefales at det tas inn i planstrategien. *Universell utforming, integrering og mangfold:* Arbeidet med kommunal planstrategi er et godt tidspunkt å innarbeide overordnede mål og strategier i forhold til universell utforming. Det anbefales at det føres opp et gjennomgående perspektiv for kommunens virke som tjenesteleverandør. *Helse:* I oversikt over planbehov i perioden 2016-2019 har kommunen tatt inn en omsorgsplan med oppstart i 2016. Fylkesmannen ber kommunen vurdere om denne planen kan utvides til en helhetlig helse- og omsorgsplan. En slik plan bør omfatte alle helse- og omsorgstjenester som kommunen yter. Det vil legge grunnlaget for en helhetlig og god administrativ og politisk styring innen denne sektoren. Vi minner om at disse planene innen helse- og omsorgsektoren er lovpålagt, og derfor bør inn i planstrategien:	I utgangspunktet er det forutsatt at årlig revisjon av beredskapsplan og økonomiplan slik det fremkommer i planstrategien, vil fange opp de forhold som fremkommer i ROS-analysen. Også i arbeidet med samfunns- og arealplanen vil dette får betydelig fokus. Men med bakgrunn i innspillet, er det tatt inn en drøfting/ kommentar rundt dette i planstrategien. *Konklusjon: Tas til etterretning.* Foreslåtte tekst er innarbeidet i planstrategien. *Konklusjon: Tas til etterretning* Planen utvides til en helhetlig helse og omsorgsplan. Planstrategien er justert i tråd med dette. *Konklusjon: Tas til etterretning* Plan for smittevern er etablert, men ikke forutsatt revidert i planperioden. Plan for helsemessig og sosial beredskap tas

• Plan for helsemessig og sosial beredskap (jfr. helseberedskapsloven §2-2) • Smittevern (jfr. smittevernloven § 7-1)	inn i planstrategien *Konklusjon: Tas til etterretning*
Barn og unge Salangen kommune har lagt ned et betydelig arbeid i satsningen knyttet til Sjumilsteget, og bør derfor vurdere å integrere det som et gjennomgående perspektiv i kommunal planstrategi. Se www.sjumilsteget.no	Tema er tatt inn i planstrategien som en strategi som integreres i alt planarbeid i Salangen kommune. *Konklusjon: Tas til etterretning*
Miljø: I Salangen kommune er det i henhold til vannforvaltningsplanen for vannregion Troms to elvevannsforekomster, en innsjøvannforekomst og en kystvannsforekomst som står i risiko for ikke å nå miljømålet i planperioden dersom det ikke iverksettes tiltak. Flere av disse vannforekomstene har påvirkning som kommunen har ansvar for å følge opp. Kommunen bør derfor redegjøre for dette oppfølgingsansvaret i planstrategien.	I forhold til FMTR's innspill, så vil administrasjonssjefen trekke frem en av konklusjonene i vannforvaltningsplanen som er dekkende for hvordan Salangen kommune vurderer sin mulighet for å oppfylle sitt ansvar: *"Det kan ikke forventes at kommunene (som har fire sektoransvarsroller) har ressurser innenfor dagens eksisterende rammer til å få gjennomført hverken foreslåtte tiltak eller bidra ytterligere i vannforvaltningsarbeidet i kommende planperiode uten at det tilføres øremerkede midler til arbeidet. Begrensede økonomiske midler til å gjennomføre nødvendig overvåking vil kunne medføre forsinkelser i forhold til å sette inn de rette tiltakene for å bedre miljøforholdene og miljømålene for vannforekomstene nås ikke."* *Konklusjon: Tas til orientering*
Salangsvassdraget i Bardu og Salangen kommune er blant de største og viktigste laksevassdragene i Troms fylke. Vi mener der det er relevant, bør kommunen som ansvarlig planmyndighet, synliggjøre hvordan bestandene av anadrome laksefisk, fiskeinteresser og levemåte for vill laksefisk skal ivaretas i planstrategien.	Forvaltninga av Salangsvassdraget organiseres i dag gjennom Sameiet Salangsvassdragets fiskeforvaltning. Dette er en sammenslutning av grunneierne med rettigheter i elva. Sameiet driver en aktiv forvaltning av elva med grunnlag i tilgjenglig kunnskap og "føre var" – prinsippet. Av kapasitetshensyn ser ikke administrasjonssjefen muligheten til iverksette egne tiltak i denne sammenheng, men i stede vurdere en egen behandling i kommuneplan. *Konklusjon: Tas til orientering*

Det er ønskelig at det utarbeides en egen kommunedelplan for naturmangfold for Salangen som danner grunnlag for videre planer og forvaltning av arealer og ressurser.	Administrasjonssjefen ser at en slik plan vil være nyttig og vil forenkle fremtidig forvaltning av areal og ressurser i kommunen, men at en slik plan vil kreve betydelige ressurser. Behovet må avveies mot det omfang av tiltak som man for fremtiden vil kreve et slikt grunnlag. I arbeidet med arealplan vil det være nødvendig å gjennomføre en slik utredning der hvor man avsetter areal. *Konklusjon: Tas til orientering*
Statens vegvesen Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Mattilsynet Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Sametinget Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Troms Fylkeskommune Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Kystverket Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*

Administrasjonssjefens innstilling:
Formannskapet i Salangen vedtar kommunal planstrategi 2016-2019 i henhold til plan- og bygningslovens § 10-1.

PLANPROGRAM KOMMUNEPLAN - VEDTAKSBEHANDLING

Saksbehandler: Tore Uthaug Arkiv: 141
Arkivsaksnr.: 16/76

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016
/	Formannskap	
57/16	Formannskap	01.09.2016
54/16	Kommunestyre	12.09.2016
98/16	Formannskap	01.12.2016
99/16	Formannskap	01.12.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:
Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte viktige mål og oppgaver i kommunen. Status for Salangen kommune er at gjeldende kommuneplaner er vedtatt i 1994, og er utdatert i forhold til å fungere som planleggingsverktøy. Dette oppleves til stadighet i saksbehandling av enkeltsaker, særlig innenfor arealforvaltning. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen.

I kommunestyresak 54/16 ble planstrategi med planprogram vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn. Frist for innspill/merknader var satt til 15.11.2016. Ved fristen utløp er det kommet innspill fra fire høringsinstanser. Innspill retter seg både mot planstrategi og planprogram.. Det som er direkte innspill som medfører justering av høringsdokumentet, blir behandlet og kommentert særskilt i innstillingen. Det øvrige fremkommer som vedlegg til saken.

Administrasjonssjefens vurderinger:

Planprogram med planstrategi har vært behandlet i Troms Fylkeskommunes Planforum, og deretter justert for innspill. Etter Administrasjonssjefens syn bærer den formelle høringen preg av dette. Det er lite innspill som krever justering av planprogrammet. Men mye av det som fremkommer er, etter administrasjonssjefens syn, kommentarer og veiledninger knyttet til det videre arbeidet med kommuneplan. Dette tas da til orientering. Alle høringsinnspillene følger som vedlegg til saken.

I tillegg er det mottatt to høringsinnspill etter fristens utløp. Troms Fylkeskommune ba om utsatt frist til 18.11.16. og fikk innvilget det, men høringsdokumentet er ikke registrert inn hos

Salangen kommune før 24.11.16. Også innspill fra Kystverket er datert og mottatt etter fristen. Administrasjonssjefen har valgt å ta begge innspillene til orientering.

De innspill som etter administrasjonssjefens syn bør tas inn i planprogrammet, er som følgende:

Høringssvar	Administrasjonssjefens vurdering
Fylkesmanne i Troms *Landbruk* Landbruksnæringen er en langsiktig næring. Den har gjort seg avhengig av leiejord, og kommunen bør ha en strategi for at det opprettes langsiktige leieavtaler.	Tilgangen til jord er en kritisk faktor for utviklinga av landbruket i Salangen. Eiendomsstrukturen er tilpasset en helt annen tid enn det som dagens landbruk bygger på. Større enheter og effektiv drift er grunnleggende for å oppnå en forsvarlig økonomi. I dag er situasjonen at alle bruk i Salangen hvor det satses for fremtiden, er helt avhengig av leiejord. At slike avtaler har en langsiktighet og forutsigbarhet, er avgjørende både i forhold til at den enkelte bonde skal tørre å satse, og ikke minst som krav for å oppnå finansiering ved bruksutbygging. Temaet bør drøftes, og en strategi bør synliggjøres i kommuneplanene. *Konklusjon: Tas til etterretning*
Tap av sau og lam til fredet rovvilt kan også være et tema.	Problemet knyttet til tap av sau/lam til fredet rovvilt varierer fra år til år. De siste årene har næringa vært forskånet for de virkelig store tapene, men et visst tap registreres årlig. Det er viktig at man i kommuneplan drøfter og synliggjør holdning og strategi i forhold til dette. *Konklusjon: Tas til etterretning*
I Troms og mange andre fylker har vi etter hvert mye erfaring for at planmessig bruk av Inn på tunet kan bidra til store samfunnsøkonomiske besparelser og personlige gevinster. Dette fordi Inn på tunet er forebyggende og god folkehelse. Salangen kommune bør på tverrfaglig grunnlag, med barnevern, skole, flyktningestjenesten, helse/omsorg, bruker-organisasjoner, landbruk og evt. Andre, lage	I Salangen er det to gårdsbruk som er godkjente Inn på tunet bedrifter og som er aktive tilbydere av sine tjenester mot kommunen og andre institusjoner. Omfanget er ikke avklart i denne sammenheng. For å øke interessen for Inn på tunet, har Fylkesmannen i Troms nylig lagt frem en handlingsplan for perioden 2017-2019. Her synliggjøres samfunnsverdien av dette tiltaket, samt en konkret tiltaksplan for både

en plan for å bruke Inn på tunet i sin tjenesteproduksjon.	å øke interessen for å benytte tiltaket og øke antall bruk som kan tilby Inn på tunet. Med grunnlag i denne handlingsplanen og lokale erfaringer, bør dette drøftes i kommuneplanen. *Konklusjon: Tas til etterretning*
Statens vegvesen Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Mattilsynet Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Sametinget Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Troms Fylkeskommune Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Kystverket Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*

Administrasjonssjefens innstilling:

Iht. Plan og bygningslovens §11-13 vedtas Planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealplan 2017 – 2027.

KOMMUNAL PLANSTRATEGI - VEDTAKSBEHANDLING

Saksbehandler:	Tore Uthaug	Arkiv: 141
Arkivsaksnr.:	16/76	

Saksnr.:	**Utvalg**	**Møtedato**
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016
57/16	Formannskap	01.09.2016
54/16	Kommunestyre	12.09.2016
98/16	Formannskap	01.12.2016
99/16	Formannskap	01.12.2016
88/16	Kommunestyre	12.12.2016
87/16	Kommunestyre	12.12.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:
I henhold til plan- og bygningslovens § 10-1 skal kommunestyret minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Den kommunale planstrategien er ikke en plantype, men et hjelpemiddel for den politiske prioriteringen av kommunens planbehov i kommunestyreperioden. Formålet med den kommunale planstrategien er å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. Planstrategi med planprogram for samfunnsplan og arealplan ble utarbeidet i tråd med prosesskrav i Plan og bygningsloven med tilhørende veiledere som et felles dokument.

I kommunestyresak 54/16 ble planstrategi med planprogram vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn. Frist for innspill/merknader var satt til 15.11.2016. Ved fristen utløp er det kommet innspill fra fire høringsinstanser. Innspill retter seg både mot planstrategi og planprogram. Men mye av det som fremkommer er, etter administrasjonssjefens syn, kommentarer og veiledninger knyttet til det videre arbeidet med kommuneplan. Det som er direkte innspill som medfører justering av høringsdokumentet, blir behandlet og kommentert særskilt i innstillingen. Det øvrige fremkommer som vedlegg til saken.

I tillegg er det mottatt to høringsinnspill etter fristens utløp. Troms Fylkeskommune ba om utsatt frist til 18.11.16. og fikk innvilget det, men høringsdokumentet er ikke registrert inn hos Salangen kommune før 24.11.16. Også innspill fra Kystverket er datert og mottatt etter fristen. Administrasjonssjefen har valgt å ta begge innspillene til orientering.

Administrasjonssjefens vurderinger:
For at planstrategien skal være et enkelt tilgjengelig dokument for ettertiden, er den i vedtakssammenheng tatt ut av det samlede høringsdokument og behandlet separat.

Høringsinstansene har kommet med innspill som her er gjengitt i utdrag (for samlet innspill – se vedlegg) og behandlet som følgende:

Høringssvar	Administrasjonssjefens vurdering
Fylkesmanne i Troms *Samfunnssikkerhet og beredskap:* Det anbefales at planstrategien innholder drøftinger av kommunes strategiske valg knyttet til samfunnssikkerhet, herunder planbehov på området. Salangen kommune har en helhetlig ROS-analyse som er vedtatt i kommunestyret. Planstrategien gjenspeiler imidlertid ikke de utfordringer Salangen kommune har knyttet til ivaretagelse av samfunnssikkerhet. Det anbefales at det tas inn i planstrategien. *Universell utforming, integrering og mangfold:* Arbeidet med kommunal planstrategi er et godt tidspunkt å innarbeide overordnede mål og strategier i forhold til universell utforming. Det anbefales at det føres opp et gjennomgående perspektiv for kommunens virke som tjenesteleverandør. *Helse:* I oversikt over planbehov i perioden 2016-2019 har kommunen tatt inn en omsorgsplan med oppstart i 2016. Fylkesmannen ber kommunen vurdere om denne planen kan utvides til en helhetlig helse- og omsorgsplan. En slik plan bør omfatte alle helse- og omsorgstjenester som kommunen yter. Det vil legge grunnlaget for en helhetlig og god administrativ og politisk styring innen denne sektoren. Vi minner om at disse planene innen helse- og omsorgsektoren er lovpålagt, og derfor bør inn i planstrategien: • Plan for helsemessig og sosial beredskap (jfr. helseberedskapsloven §2-2) • Smittevern (jfr. smittevernloven § 7-1) *Barn og unge* Salangen kommune har lagt ned et betydelig	I utgangspunktet er det forutsatt at årlig revisjon av beredskapsplan og økonomiplan slik det fremkommer i planstrategien, vil fange opp de forhold som fremkommer i ROS-analysen. Også i arbeidet med samfunns- og arealplanen vil dette får betydelig fokus. Men med bakgrunn i innspillet, er det tatt inn en drøfting/ kommentar rundt dette i planstrategien. *Konklusjon: Tas til etterretning.* Foreslåtte tekst er innarbeidet i planstrategien. *Konklusjon: Tas til etterretning* Planen utvides til en helhetlig helse og omsorgsplan. Planstrategien er justert i tråd med dette. *Konklusjon: Tas til etterretning* Plan for smittevern er etablert, men ikke forutsatt revidert i planperioden. Plan for helsemessig og sosial beredskap tas inn i planstrategien *Konklusjon: Tas til etterretning* Tema er tatt inn i planstrategien som en

arbeid i satsningen knyttet til Sjumilsteget, og bør derfor vurdere å integrere det som et gjennomgående perspektiv i kommunal planstrategi. Se www.sjumilsteget.no	strategi som integreres i alt planarbeid i Salangen kommune. *Konklusjon: Tas til etterretning*
<u>*Miljø:*</u> I Salangen kommune er det i henhold til vannforvaltningsplanen for vannregion Troms to elvevannsforekomster, en innsjøvannforekomst og en kystvannsforekomst som står i risiko for ikke å nå miljømålet i planperioden dersom det ikke iverksettes tiltak. Flere av disse vannforekomstene har påvirkning som kommunen har ansvar for å følge opp. Kommunen bør derfor redegjøre for dette oppfølgingsansvaret i planstrategien.	I forhold til FMTR´s innspill, så vil administrasjonssjefen trekke frem en av konklusjonene i vannforvaltningsplanen som er dekkende for hvordan Salangen kommune vurderer sin mulighet for å oppfylle sitt ansvar: *"Det kan ikke forventes at kommunene (som har fire sektoransvarsroller) har ressurser innenfor dagens eksisterende rammer til å få gjennomført hverken foreslåtte tiltak eller bidra ytterligere i vannforvaltningsarbeidet i kommende planperiode uten at det tilføres øremerkede midler til arbeidet. Begrensede økonomiske midler til å gjennomføre nødvendig overvåking vil kunne medføre forsinkelser i forhold til å sette inn de rette tiltakene for å bedre miljøforholdene og miljømålene for vannforekomstene nås ikke."* *Konklusjon: Tas til orientering*
Salangsvassdraget i Bardu og Salangen kommune er blant de største og viktigste laksevassdragene i Troms fylke. Vi mener der det er relevant, bør kommunen som ansvarlig planmyndighet, synliggjøre hvordan bestandene av anadrome laksefisk, fiskeinteresser og levemåte for vill laksefisk skal ivaretas i planstrategien.	Forvaltninga av Salangsvassdraget organiseres i dag gjennom Sameiet Salangsvassdragets fiskeforvaltning. Dette er en sammenslutning av grunneierne med rettigheter i elva. Sameiet driver en aktiv forvaltning av elva med grunnlag i tilgjenglig kunnskap og "føre var" – prinsippet. Av kapasitetshensyn ser ikke administrasjonssjefen muligheten til iverksette egne tiltak i denne sammenheng, men i stede vurdere en egen behandling i kommuneplan. *Konklusjon: Tas til orientering*
Det er ønskelig at det utarbeides en egen kommunedelplan for naturmangfold for Salangen som danner grunnlag for videre planer og forvaltning av arealer og ressurser.	Administrasjonssjefen ser at en slik plan vil være nyttig og vil forenkle fremtidig forvaltning av areal og ressurser i kommunen, men at en slik plan vil kreve betydelige ressurser. Behovet må avveies mot det omfang av tiltak som man for fremtiden vil kreve et slikt grunnlag.

	I arbeidet med arealplan vil det være nødvendig å gjennomføre en slik utredning der hvor man avsetter areal. *Konklusjon: Tas til orientering*
Statens vegvesen Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Mattilsynet Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Sametinget Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Troms Fylkeskommune Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Kystverket Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*

Administrasjonssjefens innstilling:
Formannskapet i Salangen vedtar kommunal planstrategi 2016-2019 i henhold til plan- og bygningslovens § 10-1.

Formannskap vedtok den 01.12.2016 saksnr. 98/16 slik innstilling:

Formannskapet i Salangen vedtar kommunal planstrategi 2016-2019 i henhold til plan- og bygningslovens § 10-1.

Enstemmig vedtatt som innstilling til kommunestyret

PLANPROGRAM KOMMUNEPLAN - VEDTAKSBEHANDLING

Saksbehandler:	Tore Uthaug	Arkiv: 141
Arkivsaksnr.:	16/76	

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
6/16	Formannskap	03.02.2016
3/16	Kommunestyre	19.02.2016
57/16	Formannskap	01.09.2016
54/16	Kommunestyre	12.09.2016
98/16	Formannskap	01.12.2016
99/16	Formannskap	01.12.2016
88/16	Kommunestyre	12.12.2016
87/16	Kommunestyre	12.12.2016

Sakens dokumenter:

Sakens fakta:
Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte viktige mål og oppgaver i kommunen. Status for Salangen kommune er at gjeldende kommuneplaner er vedtatt i 1994, og er utdatert i forhold til å fungere som planleggingsverktøy. Dette oppleves til stadighet i saksbehandling av enkeltsaker, særlig innenfor arealforvaltning. Kommunal planstrategi kan slås sammen med og være en del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen.

I kommunestyresak 54/16 ble planstrategi med planprogram vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn. Frist for innspill/merknader var satt til 15.11.2016. Ved fristen utløp er det kommet innspill fra fire høringsinstanser. Innspill retter seg både mot planstrategi og planprogram.. Det som er direkte innspill som medfører justering av høringsdokumentet, blir behandlet og kommentert særskilt i innstillingen. Det øvrige fremkommer som vedlegg til saken.

Administrasjonssjefens vurderinger:

Planprogram med planstrategi har vært behandlet i Troms Fylkeskommunes Planforum, og deretter justert for innspill. Etter Administrasjonssjefens syn bærer den formelle høringen preg av dette. Det er lite innspill som krever justering av planprogrammet. Men mye av det som fremkommer er, etter administrasjonssjefens syn, kommentarer og veiledninger knyttet til det videre arbeidet med kommuneplan. Dette tas da til orientering. Alle høringsinnspillene følger som vedlegg til saken.

I tillegg er det mottatt to hørinngsinnspill etter fristens utløp. Troms Fylkeskommune ba om utsatt frist til 18.11.16. og fikk innvilget det, men høringsdokumentet er ikke registrert inn hos Salangen kommune før 24.11.16. Også innspill fra Kystverket er datert og mottatt etter fristen. Administrasjonssjefen har valgt å ta begge innspillene til orientering.

De innspill som etter administrasjonssjefens syn bør tas inn i planprogrammet, er som følgende:

Høringssvar	Administrasjonssjefens vurdering
Fylkesmanne i Troms *Landbruk* Landbruksnæringen er en langsiktig næring. Den har gjort seg avhengig av leiejord, og kommunen bør ha en strategi for at det opprettes langsiktige leieavtaler.	Tilgangen til jord er en kritisk faktor for utviklinga av landbruket i Salangen. Eiendomsstrukturen er tilpasset en helt annen tid enn det som dagens landbruk bygger på. Større enheter og effektiv drift er grunnleggende for å oppnå en forsvarlig økonomi. I dag er situasjonen at alle bruk i Salangen hvor det satses for fremtiden, er helt avhengig av leiejord. At slike avtaler har en langsiktighet og forutsigbarhet, er avgjørende både i forhold til at den enkelte bonde skal tørre å satse, og ikke minst som krav for å oppnå finansiering ved bruksutbygging. Temaet bør drøftes, og en strategi bør synliggjøres i kommuneplanene. *Konklusjon: Tas til etterretning*
Tap av sau og lam til fredet rovvilt kan også være et tema.	Problemet knyttet til tap av sau/lam til fredet rovvilt varierer fra år til år. De siste årene har næringa vært forskånet for de virkelig store tapene, men et visst tap registreres årlig. Det er viktig at man i kommuneplan drøfter og synliggjør holdning og strategi i forhold til dette. *Konklusjon: Tas til etterretning*
I Troms og mange andre fylker har vi etter hvert mye erfaring for at planmessig bruk av Inn på tunet kan bidra til store samfunnsøkonomiske besparelser og personlige gevinster. Dette fordi Inn på tunet er forebyggende og god folkehelse. Salangen kommune bør på tverrfaglig grunnlag, med barnevern, skole,	I Salangen er det to gårdsbruk som er godkjente Inn på tunet bedrifter og som er aktive tilbydere av sine tjenester mot kommunen og andre institusjoner. Omfanget er ikke avklart i denne sammenheng. For å øke interessen for Inn på tunet, har Fylkesmannen i Troms nylig lagt frem en handlingsplan for perioden 2017-2019. Her

flyktningestjenesten, helse/omsorg, bruker-organisasjoner, landbruk og evt. Andre, lage en plan for å bruke Inn på tunet i sin tjenesteproduksjon.	synliggjøres samfunnsverdien av dette tiltaket, samt en konkret tiltaksplan for både å øke interessen for å benytte tiltaket og øke antall bruk som kan tilby Inn på tunet. Med grunnlag i denne handlingsplanen og lokale erfaringer, bør dette drøftes i kommuneplanen. *Konklusjon: Tas til etterretning*
Statens vegvesen Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Mattilsynet Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Sametinget Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Troms Fylkeskommune Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*
Kystverket Det vises i sin helhet til mottatte uttalelse som følger som vedlegg.	*Konklusjon: Tas til orientering*

Administrasjonssjefens innstilling:

Iht. Plan og bygningslovens §11-13 vedtas Planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealplan 2017 – 2027.

Formannskap vedtok den 01.12.2016 saksnr. 99/16 slik innstilling:

Iht. Plan og bygningslovens §11-13 vedtas Planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealplan 2017 – 2027.

Enstemmig vedtatt som innstilling til kommunestyret

mal rmb5

Vedlegg

Sak 34/18

المطبوع

مجلد ٣٤/١٨

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Saksbehandler	Telefon	Vår dato	Vår ref.	Arkivkode
Lill-Hege Nergård	77642127	22.02.2018	2017/8033 - 0	421.3
		Deres dato	Deres ref.	
		21.12.2017		

SALANGEN KOMMUNE
Sentraladministrasjonen
27 FEB 2018
Ar/Saksnr 16/76
Ark kode F Arkivkode S

Salangen kommune
Postboks 77
9355 Sjøvegan

Høringsuttalelse til kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030 for Salangen kommune

Fylkesmannen i Troms viser til kommunens brev datert 21.12.2017 i forbindelse med at forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030 for Salangen kommune legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring.

Avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet har koordinert Fylkesmannens uttalelse. Fylkesmannens innspill tar utgangspunkt i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, samt andre regionale og nasjonale føringer for kommunenes planlegging.

Innledningsvis ønsker Fylkesmannen å påpeke at planforslaget framstår som godt gjennomarbeidet med en fin struktur og oppsett. Fylkesmannen har likevel noen innspill som vil kunne gjøre dokumentet enda mer helhetlig og til et bedre styringsdokument for kommunen i framtiden.

1. Innspill til prosess

1.1 Handlingsdelen

Planforslaget inneholder per nå ikke en handlingsdel. Det vises i kapittel 3.2 til at kommuneplanen skal ha en handlingsdel og at denne skal revideres hvert år sammen med budsjett og økonomiplan. Dette er positivt, men vi minner om at handlingsdelen etter plan- og bygningsloven skal sendes samtidig med plandokumentet på høring. Det er heller ikke sagt noe mer omkring prosessen med handlingsdel eller når den forventes å foreligge. Dersom kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan utarbeides som ett og samme dokument er det viktig at dette kommer tydelig fram i planforslaget. Det er svært viktig at også handlingsdelen er gjenstand for medvirkning og offentlig ettersyn når den foreligger, og at den sendes ut på høring i tråd med prosesskravene i plan- og bygningsloven (PBL). Vi minner om § 11-1 i PBL som sier at *kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.* Det er viktig at tiltak fra handlingsdelen synliggjøres i økonomiplanen.

1.2 Arealstrategi og arealregnskap

Det er positivt at planforslaget inneholder strategier for arealbruk. Fylkesmannen oppfordrer til en arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel som tar for seg både areal- og naturforvaltningen i kommunen. Relevante tema å drøfte i denne sammenheng vil være:

- Boligpolitikk og boligbygging
- Samordnet areal- og transportplanlegging
- Senterutvikling og kjøpesenterpolitikk
- Utbyggingsstrategi, byggeskikk
- Naturområder og vern
- Arealregnskap

Kommunen skal tilrettelegge for utbyggingsarealer i tråd med de overordnede målene om bærekraftig utvikling og Fylkesmannen vil i sin vurdering av planverket legge vekt på at det blir klare grenser mellom bebygde områder og landbruks-, natur- og friluftsområder.

Kommunens arealstrategi er en langsiktig og overordnet plan, som fastlegger prinsippene for kommunens arealforvaltning. Arealstrategien kan typisk bestå av en kort opplisting av prinsipper veiledet av en kartskisse. Gjennomføringen av arealstrategien skjer på alle plannivåer, ved utforming av kommuneplanens arealdel, ved reguleringsplaner og i byggesaksbehandlingen.

Salangen bør i kommuneplanens samfunnsdel lage et arealregnskap som avklarer arealreserver og arealbehov til blant annet boliger, og setter opp mål for utbyggingsvolum og utbyggingsmønster, jf. departementets veileder T-1492 Kommuneplanprosessen.

Fylkesmannen oppfordrer videre til at arealstrategiene synliggjøres bedre ved at de i hvert målkapittel får en egen farge. På denne måten blir det lettere å se hva som skal følges opp i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Alternativt kan arealstrategiene synliggjøres i et eget avsnitt under hvert målkapittel, f. eks knyttet til universell utforming. På denne måten blir arealstrategier gjennomgående i alle temaene i planen.

2. Innspill til fagområder

2.1 Økonomi og demografi

Det vises til Fylkesmannens innspill til varsel om oppstart av arbeidet med kommuneplan og forslag til planprogram med planstrategi for Salangen kommune, datert 15.11.2016.

Så vidt Fylkesmannen kan se er de forhold som er påpekt i vårt tidligere innspill i stor grad hensyntatt i det nye dokumentet. Fylkesmannen merker seg at kommunen har et ambisiøst mål mht. befolkningsutvikling. Kommunen satser på å nå et innbyggertall i 2030 på 2400, dette er en økning fra 2017 på 150 personer. Prognosene til SSB er langt mer pessimistiske, og de anslår omtrent uendret befolkningstall fram mot 2030 (innbyggertallet anslås til 2245 i 2030). SSBs befolkningsprognoser oppdateres annet hvert år, og oppdateres neste gang i juni 2018. Vi minner om at utvikling i folketall og alderssammensetning er avgjørende for framtidig uttelling i inntektssystemet.

Det er positivt at kommunen i sin plan tar hensyn til at befolkningssammensetningen vil endres fram mot 2030. Det kan bli krevende for kommunen å endre tjenestetilbudet i takt med endret befolkningssammensetning, spesielt hvis SSBs forutsetning om stagnasjon i folketallet slår til.

Fylkesmannen ser at kommunen i budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 har satt opp handlingsregler for økonomiske nøkkeltall (netto driftsresultat, avsetning til fond, likviditetsgrad og sum lånegjeld). Ved å ta de samme måltallene inn i samfunnsplanen, eller vise til disse, vil en sikre sammenheng mellom mål i kommunens øverste planverk og økonomiplanleggingen. Det er videre viktig at tiltak i kommunens samfunnsplan i kommende økonomiplaner synliggjøres på en god måte.

2.2 Samfunnssikkerhet

Fylkesmannen kan ikke se at Salangen kommune har ivaretatt samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunen har en aktuell helhetlig ROS-analyse fra 2016, som bør være ett av grunnlagsdokumentene nevnt i kapittel 3.3.

Helhetlig ROS redegjør for flere naturhendelser, storulykker og tilsiktede hendelser som kan berøre Salangen kommune. Dette er et viktig kunnskapsgrunnlag, noe som Salangen kommune selv skriver på side 42 i kommunens helhetlige ROS-analyse: «Disse målsettingene og strategiene skal nedfelles og følges opp i kommunens planverk, herav kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel, og prioriterte tiltak i plan for oppfølging bør inngå i handlingsdelen til kommuneplan og revideres årlig». Kapittel *5.2.5 om miljø, energi og bærekraft* kunne for eksempel med fordel omtalt samfunnssikkerhetsutfordringer i kommunen med mål og strategier fastsatt i helhetlig ROS, da også i tilknytning klimautfordringene.

Det vises til at kommunens overordnede beredskapsplan skal revideres årlig, jfr. Sivilbeskyttelsesloven §15 tredje ledd. For øvrig bemerkes det at helhetlig ROS-analyse med fordel kan behandles som en kommunedelplan for samfunnssikkerhet, der oppfølgingsplanen utgjør handlingsdelen til denne planen. Dette vil legge den inn i et spor som naturlig oppfyller kravene til 4-års rullering etter Sivilbeskyttelsesloven §14 tredje ledd.

2.3 Miljø

Naturmangfold

Stortingsmelding i 2015 «Natur for livet» er en handlingsplan for naturmangfold. Den gir føringer om arbeid med natur og naturmangfold i Norge fremover.

Kommunen har mye natur med viktige områder for naturmangfold og tradisjonelt friluftsliv. Kommunen bør ha god kunnskap om egen natur, og sikre tilstrekkelige leveområder både for vanlige og sjeldne arter. Fylkesmannen anbefaler at kommunen utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold, som viser hva som er de mest viktige og sårbare arealene. Dette vil sikre et godt grunnlag for at naturmangfold blir sikret og ivaretatt i arealplaner og reguleringsplaner, som får konsekvenser for natur.

Kunnskap om naturmangfold kan hentes fra ulike nasjonale databaser som Naturbase.no; Artskart og for sensitive arter. Det pågår et omfattende arbeid med nasjonalt økologisk kartverk i regi Miljødirektoratet. Data fra denne kartlegging blir tilgjengelig etter hvert som områder er kartlagt.

Naturmangfold kan også ha verdi for næringsutvikling med natur som aktivum og opplevelsesverdi, f.eks for reiseliv. Kommunen bør tenke på en strategi for dette i samfunnsplanen.

Motorferdsel:
Motorferdsel i utmark er i utgangspunktet forbudt, men kommunen har myndighet til å gi dispensasjon til noen formål med vilkår. Motorferdsel kan forstyrre dyreliv og tradisjonelt friluftsliv. For å sikre at motorferdsel ikke kommer i konflikt med hensynet til friluftsliv og viktige naturverdier, bør kommunen ta motorferdsel opp til behandling i kommuneplanen.

Kommunene skal oppfylle motorferdsellovens mål om å begrense motorferdsel i utmark og negative virkninger for naturmangfold og friluftsliv. Fylkesmannen har veiledet kommunen i regelverket, så dere kan fatte lovlige vedtak når dere behandler søknader om motorferdsel i utmark. Vi ber kommunen følge Fylkesmannens veiledning, og fatte lovlige vedtak når dere gir dispensasjon til motorferdsel i utmark. Dette er viktig for rettsikkerheten og for trivsel, både for kommunens innbyggere og for naturmangfoldet.

Miljøverndepartementet har sagt at det er ønskelig og positivt at motorferdsel gjøres til et tema i den kommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven, innenfor de rammer motorferdselloven og nasjonal forskrift gir. Dette innebærer at motorferdsel gjøres til gjenstand for grundige overveielser i kommunen, og at denne formen for disponering av arealer ses i sammenheng med den øvrige arealdisponeringen. Les mer om dette i Motorferdselloven og tilhørende rundskriv.

Behovet for motorferdsel i utmark bør også vurderes i reguleringsplansammenheng der det er behov for det. Dette kan for eksempel være når det planlegges nye hyttefelt.

Vi foreslår at kommunen lager en strategi for motorferdsel i utmark innenfor rammen av regelverket, som ivaretar behov for motorisert transport i utmark, og også sikrer areal for tradisjonelt friluftsliv og leveområder for naturmangfold.

Beitedyr:
Det er store tap av sau på beite i noen beiteområder og alt tapet kan ikke sannsynliggjøres som tapt til rovvilt. Det må derfor være andre årsaker. Kommunen bør ha et tilbud om landbruksfaglig veiledning til sauebønder slik at de kan sette inn målretta tiltak for å redusere tapene.

2.4 Landbruk
Selv om landbruk som næring er redusert i Salangen de senere år, bør en likevel ha for øye at kommunen i de senere år har fått flere robuste gårdsbruk hvor langsiktighet og forutsigelighet i forhold til arealbruk er av stor betydning.

Også i Salangen må en i framtiden regne med at det blir en kamp om arealene. Det kan derfor være viktig at en allerede i samfunnsdelen signaliserer at landbrukets kjerneområder skal kartfestes når kommuneplanens arealdel skal rulleres. Dette kan med fordel løftes som en egen arealstrategi i planforslaget. En konkretisering av

driftsgrunnlaget, herunder både jordbruk og skogbruk, vil sikre at annen næringsetablering og boligbygging kan skje uten å komme i konflikt med jordvernet og aktive bruk i drift.

Vi mener at også leieavtaler i forbindelse med driveplikt etter jordloven § 8 bør gjøres til et større poeng. Landbruksnæringen er en langsiktig næring. Også i Salangen har næringen gjort seg avhengig av leiejord, og kommunen bør utarbeide en strategi for at det opprettes langsiktige leieavtaler, slik jordloven § 8 har krav om.
Også landbrukets verdi i en tverrfaglig sammenheng bør analyseres og vurderes. I et tverrfaglig samarbeid mellom skole og oppvekst-, helse og omsorgs-, arbeids- og velferdsetaten og landbruksforvaltningen bør det analyseres hvordan landbrukets menneskelige og materielle ressurser i større grad kan anvendes innenfor velferdstjenestene i kommunen. Dette for å sikre bedre og rimeligere tjenester, større mangfold i tjenestetilbudene og i større grad kunne nytte seg av lokale ressurser.

2.5 Reindrift
I planforslaget har kommunen, under punkt 4.4 Verdiskapning, næringsliv og sysselsetting, en sekvens som omhandler *Utvikling av naturbaserte næringer*. Det ville vært naturlig og nevne reindrift sammen med havbruk og landbruk under dette punktet, selv om reindrifta ikke «har tilhold» i kommunen som det fremgår under punkt 5.2.10.

Reindrift er omtalt under kapittel 5.2, hvor delkapittel 5.2.10 angir Reindrift som ett hovedtema. Dette er positivt. Det er viktig å gjensidig øke kunnskapsnivået og å etablere møteplasser.

2.6 Klima
Fylkesmannen synes det er positivt at planforslaget inneholder mål og strategier knyttet til reduksjon av klimagassutslipp og energieffektivisering. Vi minner om viktigheten av å sikre sammenheng mellom klima- og energiplan og samfunnsdelen. I kommunens planstrategi for 2016-2019 står det at klima- og energiplanen skal rulleres i 2018-2019. Det blir i dette arbeidet viktig med en evaluering av måloppnåelse i foreliggende klima- og energiplan. Det er videre viktig at det i samfunnsdelen legges overordnede føringer for sektorenes virksomhet på området, og at dette følges opp og konkretiseres i klima- og energiplanen ved revidering. Denne koblingen mellom innholdet i samfunnsdelen og klima- og energiplanen bør derfor framgå av planforslaget til kommuneplanens samfunnsdel.

Fylkesmannen savner imidlertid ett større fokus på klimatilpasning og hva kommunen kan gjøre for å redusere de negative konsekvensene av klimaendringene og dra nytte av de positive konsekvensene, blant annet innenfor næringslivet, herunder landbruk.

Klimatilpasning er ett tverrsektorielt hensyn som skal ivaretas i alt av planarbeid og enkeltvedtak som gjøres i kommunene. Vi oppfordrer derfor til at også klimatilpasning er ett gjennomgående tema i planen.

Fylkesmannen er klar over at det per i dag er utfordrende å omsette den globale og nasjonale forskningen som finnes i den kommunale planleggingen. Fylkesmannen har derfor, i samarbeid med blant annet Miljødirektoratet, igangsatt flere prosjekter med det formål å:

- Tilrettelegge tilgjengelig forskningen sånn at den brukes i regional og kommunal planlegging
- Peke på behovet for mer kunnskap
- Utarbeide veiledningsmateriale til hvordan klimatilpasning kan ivaretas i planleggingen.

Dette gjelder innenfor sektorene reindrift/villrein, vannforvaltning, naturmangfold og landbruk. Når det gjelder samfunnssikkerhet har alle fylkene fått utarbeidet egne klimaprofiler som skal benyttes som kunnskapsgrunnlag i kommuneplanleggingen. Mer informasjon om Klimaprofil Troms finnes på Norsk Klimaservicesenter sine hjemmesider. Det finnes også en del informasjon som kommunene kan benytte seg av på klimatilpasning.no.

2.7 Barn og unge

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen og formålsbestemmelsen i plan- og bygningsloven stiller krav om at kommunen skal ta hensyn til barn og unge i planleggingen. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er et godt tidspunkt å vurdere om det i kommunen er spesielle problemstillinger knyttet til barn og unge som det er nødvendig eller gunstig å utrede spesielt.

I FNs barnekonvensjon står det at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn og at barnet har rett til å si sin mening i alle saker som angår barnet. Slike meninger skal også vektlegges i plansaker. For at FNs barnekonvensjon skal etterleves, må kommunen legge til rette for at barn og unge får delta og bli hørt i planprosesser, også i arbeidet med samfunnsdelen til kommuneplanen. Fylkesmannen registrerer at medvirkningsprosessen i forbindelse med planen har involvert barn og unge, herunder 10. klasse på Salangen skole, og dette er positivt.

Kommuneplanens samfunnsdel må inneholde en vurdering av hva som må til for å skape gode og trygge oppvekstsvilkår for barn og unge, med tilhørende mål og strategier. Salangen kommune har i kapittel 5. tatt med mål og strategier for flere hovedtema. kapittel 5.2.3 beskriver området barn og unge som ett av dem. Fylkesmannen ser det som positivt at kommunen har med barn og unge som ett av hovedtemaene i kommuneplanens samfunnsdel. Kapitlet gir en god oversikt over kommunens arbeid med barn og unge, men vi savner likevel at kommunen nevner og løfter arbeidet med Sjumilssteget i kommuneplanen. Vi ber dere vurdere å knytte dette kapitlet opp mot den nasjonale satsingen Sjumilssteget.

2.8 Helse

Helse- og omsorgstjenestene er en bærebjelke i befolkningens velferd og sikkerhet. Status og utfordringer knyttet til helse- og omsorgssektoren er svært kort omtalt i planforslaget. Derfor kan ikke Fylkesmannen se hvilke mål og strategier kommunen vil basere arbeidet på i årene framover. Da Salangen kommune utarbeidet kommunal planstrategi for perioden 2016-2019 ble det sagt at kommunen ville starte arbeidet med en omsorgsplan i 2016. Fylkesmannen kan ikke se at en slik plan er blitt vedtatt.

Vi viser til omtalen av helse- og omsorgssektorens status og utfordringer i Fylkesmannens tilråding fra september 2016 om kommunestruktur i Troms. Det må gjøres et betydelig arbeid i Salangen for å sikre innbyggerne helse- og omsorgstjenester av god kvalitet i perioden 2018 til 2030. Hovedtrekkene i mål og strategier innen denne sektoren bør framgå i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunen bør også utarbeide en helhetlig helse- og omsorgsplan for å sikre god politisk og administrativ styring på området.

Det er positivt at kommunen vil legge vekt på folkehelsearbeid. Til nå har fokus i folkehelsearbeidet vært hovedsakelig på fysisk aktivitet. Vi minner om at dette arbeidet må defineres bredt. Alle sektorer i kommunen kan være med på å legge grunnlag for en god helse i befolkningen. Salangen kommune har ikke utarbeidet en oversikt over helsetilstanden i befolkningen, slik folkehelseloven krever. Dette er en vesentlig ulempe for å få til et tverrsektorielt, systematisk og kunnskapsbasert arbeid i tråd med folkehelseloven. Vi ber om at kommunen formulerer et spesifikt mål i planen om at oversikt over helsetilstanden skal utarbeides. Dersom oversikten over helsetilstanden avdekker funn og utfordringer av stor betydning, må kommunen utarbeide mål, strategier og tiltak for å gjøre noe med utfordringene. Dette må ivaretas i det videre planarbeidet, både på overordnet nivå og i sektorene.

2.9 Universell utforming
Fylkesmannen synes det er bra at kommunen har involvert både seniorrådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i utarbeidelsen av planforslaget til kommuneplanens samfunnsdel. Dette ivaretar medvirkning på en god måte.
I punkt 5.2.9 om universell utforming gir dere en veldig god oversikt over hovedmål og strategier. Fylkesmannen berømmer kommunen for dette. I denne sammenhengen vil vi anbefale at når dere utarbeider plan for tiltak på aktuelle områder at dere også sjekker opp finansieringsordningene med frister. Samtidig må dere huske på at tiltakene også bør forankres i kommunedelplanen for idrett og fysisk aktiviteter da det vil utløse mulighet for å søke tippemidler. I henhold til kommunal planstrategi for Salangen ser det ut som at denne skal utarbeides/rulleres i 2018-19.

Boliger:
I planforslaget viser dere til demografiske tabeller og framskrivninger for 2030 viser en betydelig økning i aldersgruppen over 80 år. Dette vil medføre et betydelig behov for økning av omsorgskapasiteten, både i forhold til sengeplasser og ansatte. Salangen bør ta kontakt med Husbanken for å orientere seg om investeringstilskudd.
Investeringstilskuddet skal stimulere kommunene til å fornye og øke tilbudet av plasser i sykehjem og omsorgsboliger for personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester.

Med hilsen

Per Elvestad
plandirektør

Lill-Hege Nergård
seniorrrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

Fagområder:
Landbruk: Bjørn Einan, tlf. 77 64 21 05
Barn og unge: Solveig Bjørn, tlf. 77 64 20 51
Helse: Anders Aasheim, tlf. 77 64 24 78
Miljø: Heidi Marie Gabler, tlf. 77 64 22 31
Samfunnssikkerhet: Marie-Fleurine Olsen, tlf. 77 64 20 84
Universell utforming og likestilling: Lone A. Høgda, tlf. 77 64 21 36
Reindrift: Jan Gunnar Brattli, tlf. 77 64 21 81
Demografi og økonomi: Marianne Winther Riise, tlf. 77 64 20 42
Koordinator/rådgiver samfunnsplanlegging og klima: Lill-Hege Nergård, tlf. 77 64 21 27

Kopi til:
Troms fylkeskommune Postboks 6600 9296 TROMSØ

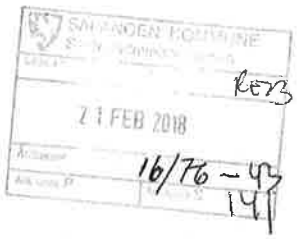

Høring-k-plan 2017-2027

Salangen kommune
Teknisk etat,

9350 Sjøvegan

Sjøvegan, 21. februar 2018

SALANGEN HISTORIELAG

KOMMUNEPLAN FOR SALANGEN 2017-2027

Høringsforslag: Kulturminneplan for Salangen kommune.

Viser til 6.2. Skjematisk oppsett av planbehov 2016-2019 – planstrategi i kommuneplanforslaget, som nå er ute på høring.

Her er kulturminneplan med oppstartsår 2017 tatt med blant mange andre planer.

Med utgangspunkt her vil Salangen historielag ta opp forslag om at det også utarbeides en Kulturminneplan for kommunen. Dette kan gjøres på flere måter.

Hva er en kulturminneplan?

En kulturminneplan er kommunen sin oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og inneholder en plan for forvaltning av disse.
Planen gir kunnskap om fortida og avklarer hvilke kulturminner en vil ta vare på i framtida.
Det kan utarbeides kommunedelplan for alle temaer i en kommune, også for kulturminner.
Hva bør en kulturminneplan inneholde?
Utgangspunktet er her kommunens egne behov og forutsetninger. Det er kommunen selv som definerer hvilke kulturminner som er verneverdige og som bør inngå i planen.
Målet med planen vil være avgjørende for hvordan plane skal utformes. Det vil være brukerområdene som avgjør dette. En kulturminneplan bør inkludere kunnskapsformidling til kommunens innbyggere og til andre tilreisende med interesse for vår historie.
De viktigste elementene i en kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer kan være:

- Beskrivelse og kart over de viktigste kulturminner i kommunen.
- Forslag til forvaltning og skjøtsel av disse kulturminnene.
- Plan for hvordan hensynet til kulturminnene skal integreres i øvrig kommunal planlegging og virksomhet.
- Handlingsdel med tiltak for gjennomføringen av planens målsettinger.
- Planen bør rulleres årlig og revideres årlig samtidig med den årlige rulleringen av handlingsprogram og økonomiplan.

Her kan det vises til planforslagets/høringsutkastets 8.2 Hensynssoner der kulturmiljøer er nevnt særskilt.

Riksantikvaren, fylkeskommunen og Sametinget er viktige støttespillere i arbeidet med en kulturminneplan.

Midler til kulturminneplaner.

Riksantikvaren bidrar med inntil 100.000 kr. Til kommuner som ønsker å lage Kulturminneplaner, midler som kan brukes til lønn, registreringsarbeid eller medvirkningsprosesser. Her må man ta hensyn til søknadsfrister.

Framgangsmåter i planprosessen.

Det kan være flere måter å gå fram på for å lage en kulturminneplan.

- Planprosessen.
  En god planprosess er avgjørende for at kulturminneplanen blir godt forankret i kommunen kjent for berørte parter og ikke minst brukt.
- Plandokumentet.
  Arbeidet med en kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer består i å samle inn relevant kunnskap, systematisere kunnskapen og framstille den for brukerne.
- Databaser og kart.
  Kommunens digitale kart og dataløsninger vil være egnet for lagring av data fra arbeidet med kulturminneplanen. Dette er nyttige verktøy.
- Handlingsdelen
  Kulturminneplanen er et godt utgangspunkt for å ta kulturarven aktivt i bruk. Handlingsdelen kan inneholde tiltak for å bevare, forvalte og formidle.

Hos Riksantikvaren.no kan en også finne en meget god MAL for kulturminneplan.

Cfr. Pbl §4-1.

Med bakgrunn i ovenstående redegjørelse som for en god del er hentet hos Riksantikvaren.no, ber Salangen historielag om at arbeidet med en kulturminneplan blir iverksatt snarest enten ved å bli tatt inn i kommuneplanen eller fremmet som egen kommunedelplan.
Salangen historielag står meget gjerne til disposisjon i forbindelse med arbeidet med en framtidig kulturminneplan for Salangen.

MVH

Eliseus Rønhaug, leder

Kopi:jkk

Høringsuttalelse – kommuneplanens samfunnsdel

Salangen SV vil I forbindelse med kommuneplanens samfunnsdel peke på følgende:

1. Rundt 10 % av kommunens innbyggere er flyktninger og innvandrere. Det har de siste årene vært et økende fokus på hvordan vi kan bli bedre i forhold til integrering – og hvordan vi kan bruke den samlede og betydelige kompetansen i lokalsamfunnet i forhold til mottak og bosetting på nye og bedre måter. Vi mener det bør sies eksplisitt i pkt 5.1.1 at kommunen skal ha et særskilt fokus på å inkludere nye salangsværinger i arbeid og samfunnsliv.

2. Under punkt 4.6 om etter og videreutdanning står det: I tillegg er det rundt 150 elever knyttet til voksenopplæring for asylsøkere» Skolen gir ikke tilbud bare til asylsøkere – tallet 150 omfatter også bosatte flyktninger i Salangen og våre nabokommuner.

3. Vedr. punkt 5.2.5 om Miljø, energi og bærekraft: Vi mener det her må presiseres at en bærekraftig forvaltning av arealene er viktig også for å sikre framtidige muligheter for matproduksjon.

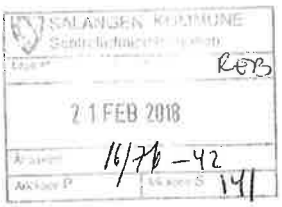

Vennlig hilsen Salangen SV

V/ Aasa Rebekka Utstøl

SALANGEN KOMMUNE
REB
21 FEB 2018
16/76-41
141

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Salangen kommune
Teknisk avdeling
Strandveien 41
9350 SJØVEGAN

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI /SAKSBEHANDLER	MIN ČUJ./VÅR REF.	DIN ČUJ./DERES REF.	BEAIVVI/DATO
Marit Anne J. Bongo, +78 76 47 42 70	16/1053 - 2		12.02.2018
marit.anne.bongo@samediggi.no	Almmut go válddát oktavuođa/Oppgis ved henvendelse		

Kommuneplan for Salangen- samfunnsdelen 2018-2030

Vi viser til deres brev datert 21.12.2017 angående offentlig ettersyn og høring på kommuneplanens samfunnsdel. Vi viser også til vårt innspill til planprogram av 18.10.2016.

Kommunen legger frem et gjennomarbeidet dokument med tydelige målsettinger for utvikling av Salangen samfunnet. I planen vies det spesielt oppmerksomhet blant annet til demografiske utfordringer, bosetting og næringsutvikling. Salangen kommune er tradisjonell samisk område, hvor både samisk språk, samiske næringer og samiske kulturminner er til stede.
Det er positivt at planen legger opp til et godt og forutsigbart samarbeid med reindrifta, men Sametinget syns det er beklagelig at det samiske samfunnet ellers i Salangen er viet liten oppmerksomhet i planen. Sametinget oppfordrer kommunen om å legge til rette at det samiske i Salangen kan styrkes og utvikles, dette bør også gjenspeiles i samfunnsplanen.
Vi ønsker i denne uttalelsen gi noen innspill til hvordan kommunen kan ivareta det samiske og sikre naturgrunnlaget for samiske kultur også i fremtiden.

Innspill til enkelte satsingsområder

Folkehelse

I Innspillet til planprogram gjorde Sametinget kommunen oppmerksom på at forskriftene til folkehelseloven presiserer at kommuner med samisk befolkning, som har grunn til å tro at det foreligger spesielle folkehelseutfordringer for denne befolkningen, skal vurdere dette nærmere. Vi kan ikke se at det er gjort, og vil igjen minne om at kommunen bør vurdere om det er behov for tiltak for å bedre folkehelsetilbudet til den samiske befolkningen. Vi viser også til merknader til folkehelselovens bestemmelser § 5.

Barn og unge

Kapittel 5.2.3. Barn og unge omhandler om mål og strategier hvordan barn og unge i Salangen skal gjennom skole og fritid gjøres klar for verden.
I innspillet til planprogram anmodet vi kommunen om å gjøre en vurdering av status, muligheter og utfordringer i forhold til samisk språk og kultur i barnehage og skole. I tillegg ba vi kommunen undersøke om det finnes behov i befolkningen for tiltak som kan bidra til å ivareta og styrke den samiske identiteten hos barn og voksne.
Salangen kommune har samiskopplæring på barnehagenivå, og har i 2017 fått støtte fra Sametinget til opplæring i samisk språk og kultur i barnehager. I samfunnsdelen har kommunen anledning til å vurdere hvordan kommunen har tenkt å ivareta og styrke dette tilbudet som en del av kommunal tjenesteproduksjon.
Kommunen bør også fremheve det viktige arbeidet som Sjøvegan videregående skole har gjort i forhold til samisk kultur både i grunn- og videregående opplæring. Skolen var den første skolen i Nord-Norge som mottok Benjaminprisen og juryen understreket spesielt skolens viktige arbeid

med samisk kultur.
Sametinget mener at det samiske i Salangen fortjener en mer tydelig synliggjøring i kommuneplanens samfunnsdel, også i forhold til tilbudet til barn og unge.

Næringsutvikling, bosetting og rekreasjon
Salangen ligger innenfor virkemiddelområdet for Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN). Denne ordningen gir gode muligheter til å fremme ulike næringstiltak i samiske bosetningsområder. I kommuneplanens samfunnsdel er et av hovedmålene til Salangen kommune å være attraktiv for næringslivet, så her har kommunen god anledning til å fremheve at Salangen er innenfor SNT- område og hvilke muligheter dette gir for næringslivet.

Det er positivt at Salangen kommune ønsker å jobbe for økt verdiskapning også i tradisjonelle næringer som landbruk og fiskeri, vi savner dog reindrift under næringsutviklingskapittelet. Sametinget mener at utgangspunktet for levedyktige primærnæringer, her under reindrifta, landbruk og fiske, er at kommunen i planlegging sikrer naturgrunnlaget, som primærnæringene er basert på, jf. plan- og bygningslov § 3-1, c) og Sametingets planveileder, kapittel 6.
Sikring av naturgrunnlaget vil gi konsekvenser til arealplanlegging og det bør synliggjøres også i samfunnsdelen i kapittel 5.2.6 om næringsutvikling og kapittelet 5.2.8 om bosetting og rekreasjon, og spesielt under avsnittet om arealføringer.
I forhold til avsetting av arealer til boliger, hyttefelt, turløyper og scooterløyper er det viktig å ha gode planprosesser og tidlig dialog med reindrift. Vi viser til Sametingets planveileder i det videre planarbeidet med arealplanen, og anmoder kommunen om å lage utredning hvor kommunen vurderer de samlede effekter av planer og tiltak innenfor de enkelte reinbeitedistriktene.
Videre er en forutsigbar arealforvaltning med gode planprosesser viktig, og som gir gode rammer for sameksistens av ulike næringer og interesser.

Oppsummering
Sametinget ber om at Salangen kommune supplerer kommuneplanens samfunnsdel med de foreslåtte tekstene i innspillene ovenfor før endelig vedtak av planen. I det videre planarbeidet anmoder vi også kommunen om å få fram tradisjonell kunnskap gjennom planprosessen og å tillegge denne kunnskapen like stor vekt som den forskningsbaserte kunnskapen i det videre arbeidet.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Sten Olav Heahttá
fágajođiheaddji/fagleder

Marit Anne J. Bongo
ráđđeaddi / rådgiver

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuollálčállaga haga / Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Hovedmottaker:
Salangen kommune Teknisk avdeling 9350 SJØVEGAN

Grethe Davidsen Kleppe

Fra: Salangen Arbeiderparti <salangenarbeiderparti@gmail.com>
Sendt: 19. februar 2018 19:29
Til: Postmottak Salangen
Emne: Innspill Kommuneplan

Offentlig ettersyn: Kommuneplan Salangen kommune, samfunnsdelen
Salangen Arbeiderparti har behandlet Kommuneplan Salangen kommune, Samfunnsdelen på medlemsmøte og har ingen innspill. Salangen Arbeiderparti ønsker å berømme administrasjonen for grundig og godt gjennomført arbeid.

Mvh

Salangen Arbeiderparti
v/Svcinung Nyvoll
Leder

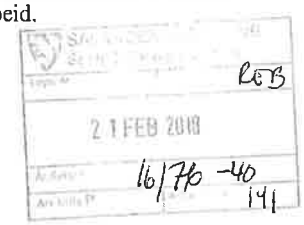

Avsender: Direktoratet for mineralforvaltning
Postboks 3021 Lade
7441 Trondheim

Salangen kommune
Postboks 77
9355 SJØVEGAN

Vedr. 17-03686-2 - Innspill til høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel for Salangen kommune

Vedlagt følger digital post fra Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard har startet å sende ut posten digitalt. Dette er i tråd med regjeringens digitaliseringsprogram om digital kommunikasjon som førstevalg i samhandlingen mellom det offentlige og innbygger og næringsliv.

Posten vil bli distribuert til mottakerens meldingsboks i Altinn, etter hvert også til valgte postkasse hos Digipost eller eBoks.

Dokument som ikke er åpnet i Altinn innen 2 virkedager etter at det er tilgjengelig i meldingsboksen, blir skrevet ut og sendt via Posten.

Med hilsen
Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard.

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Salangen kommune
Postboks 77
9355 SJØVEGAN

Dato: 12.02.2018
Vår ref: 17/03686-2
Deres ref: 16/76-3224/17

Innspill til høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel for Salangen kommune

Leiv Eirikssons vei 39
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON +47 73 90 46 00
E-POST mail@dirmin.no
WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883
SWIFT DNBANOKK
IBAN NO5376940505883
ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARD KONTOR
TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 21. desember 2017.

Om saken
Gjeldende kommuneplaner for Salangen kommune er vedtatt i 1994. Kommunen startet prosessen med ny kommuneplan ved årsskiftet 2015/2016. Det er utarbeidet et felles planprogram for både samfunnsdelen og arealplanen. Blant hovedtema for kommuneplanens samfunnsdel er miljø, energi og bærekraft, næringsutvikling, samferdsel og infrastruktur, og bosetting og rekreasjon.

Innspill fra DMF
DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnytting av mineralske ressurser, og har et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i plansaker.

Om nasjonale forventninger og forvaltning av mineralressurser
I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015, heter det at Norge har store mineralressurser som det moderne samfunnet har behov for og utvinning kan gi grunnlag for verdiskaping. Den regionale og kommunale arealplanleggingen er viktig for å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster i fremtiden, og for å ivareta andre miljø- og samfunnshensyn.

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging:

- *Fylkeskommunene og kommunene sikrer tilgjengelighet til gode mineralforekomster for mulig utvinning, avveid mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng.*

Som de nasjonale forventningene legger vekt på, omfatter forvaltning av mineralressurser ikke bare å avsette nye områder for råstoffutvinning. Det innebærer også å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster for fremtiden og kommende generasjoner. I dette ligger det at kommunen så langt det er mulig, bør unngå å båndlegge registrerte mineralressurser gjennom arealbruk som bygger ned forekomster, eller legger andre begrensninger for framtidig utnytting av ressursene.

Gjennom god planlegging kan kommunene/ regionen skaffe seg en oversikt over hvor langt fram i tid eksisterende massetak og råstoffområder dekker behovet for byggeråstoff i fremtiden.

Konkrete innspill til samfunnsdelen
Samfunnsdelen har mål blant annet for å redusere utslipp, næringsutvikling og samferdsel og infrastruktur.

Vi viser til Harde fakta om mineralnæringen – mineralstatistikk 2016 som er tilgjengelig på våre nettsider www.dirmin.no. Kanskje særlig relevant for kommuneplanens samfunnsdel er kapittel 8 Miljø og bærekraft, som blant annet sier noe om forholdet mellom byggeråstoffer og klimautslipp fra mineralnæringen som følge av transportavstander. Dette kan være relevant punkt for Salangens hovedmål om å redusere sine utslipp.

DMF anbefaler at det gjøres en grundig vurdering av ressurssituasjonen og behovet for mineralske ressurser (herunder byggeråstoff til utbedring av veg, samt bygging og tilrettelegging av areal) i kommunen i det videre arbeidet med ny kommuneplan. Vi oppfordrer til at det lages temaplaner for mineralressurser. Planene kan lages som kommunedelplaner i hver enkelt kommune men vi oppfordrer sterkt til at det utarbeides regionale planer for mineral ressurser. Dette er i tråd med Regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging som spesifikt sier at behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no.

Vennlig hilsen

Marte Kristoffersen
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Marte Kristoffersen

Mottakere:

Salangen kommune	Postboks 77	9355 SJØVEGAN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291 TROMSØ

Kopi til:

Høringsinnspill til Kommuneplan for Salangen samfunnsdelen 2018-2030

Innspill fra Salangen kommune, kulturseksjonen.

Planutkastet er etter vår mening meget godt, og gledelig er det at Samfunnsdelen av Salangen kommunes kommuneplan har folkehelse og attraktivitet som overordnede og førende prinsipper.
Vi merker oss at folkehelse gjennom folkehelsekoordinator som er gitt en viktig rolle i planutkastet ikke er nevnt under kapitelet om prosess og medvirkning.

Videre sies det at Salangen kommune ønsker et attraktivt og livskraftig lokalsamfunn som legger til rette for at alle innbyggerne skal kunne mestre livet sitt og få nytte ressursene sine til beste for seg selv og samfunnet rundt seg. Kommunen ønsker å opprettholde, bedre og fremme innbyggerne sin helse, og utjevne sosiale ulikheter i helse. Det skal jobbes forebyggende og tverrsektorielt.

Seksjonen har ingen større innvendinger med de mål og strategier som skissert i planutkastet, men vi ønsker imidlertid å forsterke strategiene på enkelte felt, særlig innenfor folkehelse. Folkehelsekoordinator mener at kommunen bør prioritere følgende strategier, i tillegg til de som allerede er foreslått, for å nå mål innenfor hovedtema folkehelse og frivillighet:

- **Opprette en frisklivssentral**
  - Formålet med frisklivssentraler er å fremme fysisk og psykisk helse, og forebygge eller begrense sykdomsutvikling. Frisklivssentralen er en del av det samlede kommunale helsetilbudet og skal bidra til mer helhetlige tjenester. Tilbudet skal bidra til å utjevne sosiale ulikheter i levevaner og helse. Frisklivssentralen koster lite og hjelper mange. Alle kommuner skal ha tilbud om forebyggende helsetjenester til innbyggerne. Folkehelsekoordinator anbefaler, i samsvar med Helsedirektoratet, å opprette en frisklivssentral lokalisert til helsesenteret.

- **Utarbeide en gå- og sykkel strategi**
  - Ved å få flere til å gå og sykle vil hver enkelt innbygger og samfunnet totalt sett få en helsegevinst. I tillegg vil dette støtte opp om den nasjonale målsettingen om utslippsreduksjon av klimagasser. Det er viktig med arealer der gående og syklister kan gå/sykle både på eksisterende vei og i terreng (tømmerveier, traktor). Det bør legges til rette for at det blir mer attraktivt å gå og sykle, både ved fysisk tilrettelegging (i sentrum, mot Laberg og Medby) og holdningsarbeid. Det bør lages en sti- og løypeplan som sikrer arealbruken for syklister og gående både vinter og sommerstid.

- **Statlig sikre områder for fysisk aktivitet og friluftsliv**
  - Det bør tas en runde på om det er områder der enkelte naturkvaliteter et så viktige at det bør sikres. Eksempler er stranda ved Elvenes, Salangstrimtraseen og over høgda (10 meters bredde), strandområde ved Garsnes og grottene.

- **Sette av ressurser til interkommunalt samarbeid i forbindelse med den tiårige satsingen på psykisk helse- og rusforbyggende arbeid blant barn og unge.**

Kulturtilbud både offentlig og fra den tredje sektor er ikke nevnt under kapittel 4.3 folkehelse og levekår. Gode kulturtilbud fra det offentlige og ikke minst fra frivillige lag og foreninger vil være et godt insitament for økt bolyst i Salangen kommune.

I kap 5.2.2 er det ønskelig å legge inn et kulepunkt om nærfriluftslivet med meget lav terskel, lett tilgjengelighet og som ligger sentrumsnært eller nært boligområder.

I kap 5.2.3 bør ha et kulepunkt om at lokalhistorie skal være en naturlig del i undervisningen.

I kap 5.2.5 ønsker vi at det settes fokus på forsøpling langs strandsonen, med særlig vekt på de store utfordringene med plast / microplast.

Sjøvegan 08. februar 2018

Kurt Jan Kvernmo
Kultursjef

Jorun Utne
Folkehelsekoordinator